

Ne nasedajmo »senzacijam«!

Že pred dnevi smo zapisali, da se naš narod v najtežjih okoliščinah najbolje znajde. To sedaj lahko še bolj trdimo, ko nam je znano, kako je zdrava sredina našega ljudstva — in ta je v ogromni večini — spontano reagirala na vse vesti in govorice, ki so se širile te dni med nami. Naš človek bolj in bolj spoznava, kaj je glavno in kaj postransko. Dobro že loči zrno od plevla. Zaveda se, da živimo v dobi, ko je treba ohraniti mirno kri, trdne živce in neomajno samozavest ter gledati predvsem nase.

V tem duhu je naš narod reagiral tudi na »senzacije«, ki jih je bil te dni svet zopet enkrat poln o nas. Nobene ni vzel za čisto zlato, pretiranim in gorostasnim vestem pa se je celo smejal, saj so bile deloma kar naivne za vsakogar, ki le malo pozna razmere. Predvsem pa je razveseljevalo, da je naš narod postal nezaupen napram vsemu, kar prihaja k nam od zunaj in ni pri nas preverjeno kot popolna resnica. Zato so vedno bolj redki pojavi, da bi naivni ljudje nasledili vsaki besedi in jo prenašali naprej. To dokazuje, da se je čut odgovornosti močno dvignil in da je tudi za našega človeka postal molk — zlato. Z njim koristi sebi, svojim najbližjim, vsej svoji okolici, a tudi svoji domovini.

A ne le besede, celo že svoje misli premnoži strogo kontrolirajo, ker vedo, da je tudi v tem delu pravega domoljubnega dela v urah preizkušnje. Zatajevali samega sebe ter usmerjati vse svoje delo in življenje le po koristih skupnosti, to je danes zapoved, ki se je zelo natančno držijo povsod, kjer so spoznali, da je to sila, ki lahko tudi v tej »mehanizaciji« ali »industrijski vojni« odtehta nešteto drugih, le navidezno močnejših sil. Zdrav duh v posamezniku ter povezanost narodne skupnosti v nezlomljivo celoto, to sta dva čimla, ki sta se tudi v tej nenavadni vojni, polni silnih in doslej še nepoznatih bojnih sredstev, izkazala za nepremagljivi sil.

Takšno orodje seveda ni šablonski izdelek tvornice, vsaj ne tvornice v navadnem smislu te besede. Tvornica za to orodje je narod sam in vsak njegov posameznik, ki mora vlti v svojo osebo obrambno sposobnost čim več svoje duha in svoje volje, da jo lahko neprestano obnavlja in osvežuje, česar pri nobenem orodju ni mogoče. Ono služi in odsluži, duh pa je vedno živ in neuničljiv. Tudi čas ga ne more obglodati, kajti on živi in se presnavlja od posameznika do posameznika v vrhni verigi pokolenj, ki z njim vedno znova izpričujejo svojo voljo do življenja in obstoja.

Ko teče življenje svojo normalno pot, brez večjih skrbi in stisk, se to presnavljanje vrši po uglajenih stopinjah, ki nam zanesljivo kažejo pot. Ob urah preizkušnje in življenjskih stisk pa je potrebna največja zbranost posameznika in naroda, ako naj se očuvata vred vsi nevarnostmi, ki jih plete življenje na pot. Tedaj pa se tudi izkaže, kaj je zdravo in kaj nezdravo. Težka preteklost našega naroda nam je prav v tem pogledu preskrbelo naš izkušnje, ki so ojeklenile našega duha. Zato v zraku svoje preteklosti vedno lahko najdemo sami sebe, zlasti v velikih zgodovinskih odločitvah, ki nam vedno lahko odkrijejo pred očmi vse one svetle točke, ko smo po svoji odločnosti in svoji naravni življenjski sili prekašali tako rekoč vsa svoja pričakovanja.

Kakor marsikatera prejšnja doba, nas tudi današnja doba postavlja pred mnoge težke preizkušnje. Doslej smo z vsem svojim zdravljenjem pokazali, da smo jim dorasli. Včasih se to opazi že na malenkostih, kakor smo to videli prav v zadnjih tednih. Šlo je samo za preizkušnje naših živcev, šlo je za govorice in senzacije, toda naš narod je takoj zašutil, da je tudi slabost v teh stvareh lahko usodna. Zato je odločno in brez razmišljanja odbil od sebe vse, kar je takoj prvi hip spoznal za izmišljotino vsak na račun. Tako je reagiral zlasti naš na preprosti rojak, ki sredi svojega naporega dela navadno ne razmišlja mnogo, ki pa podzavestno prav dobro čuti, kaj je laž in kaj resnica, kaj koristno in kaj škodljivo. Po tem svojem spoznanju se tudi ravna, navadno prav ravna, vsekakor pa pravilneje od vseh onih, ki ob obilici besed ali misli končno ne vedo, kaj bi govorili in mislili zlasti pa ne, kaj bi storili.

Kako prav je imel naš preprosti človek tudi v najnovejši poplavi senzacij in govoric, nam je zgornjo potrdilo sporočilo naše Agencije Avale, namenjeno inozemstvu. V njem so ostro zavržene zlasti »fantastične vesti«, ki jih je razširila zlonamerna propaganda o odnosih med našo državo in Nemčijo, in to prav v času, »ko se med Berlinom in Beogradom vodijo prijateljski razgovori«, kakor to izrecno ugotavlja navedeno sporočilo agencije Avale. Nemški in italijanski listi so to sporočilo naše poročevalske agencije objavili na vidnem mestu in ga opre-

JU TRO

Dočim so Angleži v noči na četrtek z novimi bombniki »dolgooprogaši« napadli glavna središča nemške vojne industrije, pa so Nemci napadli Liverpool s silovitostjo, ki spominja na napad na mesto Coventry

London, 13. marca, j. (Ass. Press). Nemško letalstvo je preteklo noč s silovitim napadom na Liverpool poskušalo zapreti vrata, skozi katera prikazuje Velika Britanija glavni otok ameriške pomoči. Več sto nemških letal je od večera pa do zgodnjih jutranjih ur v nepretrganem zaporednih valovih doletavalo nad Liverpool in okolico ter sipalo iz velikanse višine na mesto in pristanišče stotine in stotine zažigalnih in rušilnih bomb. Čeprav je bila noč svetla že od mesečine, so prva nemška letala vendarle še dodatno razsvetlila Liverpoolsko področje z velikanskimi številom svetlobnih raket na palatin. To pot so nemška letala uporabljala tudi psevdone kombinacije svetilnih teles, ki so vsebovale po več medsebojno povezanih raket, ki so posamezne objekte razsvetljevale kakor podnevi. Svetlobnim raketam so sledile zažigalne bombe, ki so zanele v luki, kakor tudi v mestu mnogo požarov na trgovinskih zgradbah ter na stanovanjskih poslopjih. Dobro organizirani gasilski službi je uspelo, da požari nikjer niso zavzeli usodnega obsega. Na stotine zažigalnih bomb je bilo sproti pogasjenih ter nato odstranjenih z ulice ter s poslopji. Toča rušilnih bomb je hudo poškodovala pristaniške objekte, kakor tudi več trgovskih poslopj, stanovanjskih hiš in tudi nekaj javnih zgradb. Posebno hudo je bil razdejan neki veliki hotel. Veliko število bomb je zadelo tudi hišice v davavskih predmestjih, kjer je bilo precej ljudi pokopanih pod ruševinami. Reše alci so imeli polne roke dela s onesrečenci.

Nočni napad na Liverpool je bil po svoji silovitosti enak prisilovnemu napadu nemškega letalstva na Coventry. Navilic vsej silovitosti pa je število človeških žrtev po doslej zbranih podatkih dokaj manjše, kakor je bilo v Coventryju tudi gmožna škoda niti približno ni tolikšna, kot v onem primeru. To je vsekakor najboljši dokaz izredne izpopolnitve, ki jo je med tema dvema napadoma doživela angleška protiletalska obramba. V obrambi je poleg številnih protiletalskih baterij sodelovalo tudi izredno veliko število lovskih letal, med katerimi so se po oboroženi odlikovali dvomotorni lovci vrste Bristol-Beau, ki so sestrelili najmanj pet sovražnih bombnikov, verjetno pa tudi večje število. Angleška protiletalska obramba je nemška letala prišla tako s kognega, kakor tudi z morske strani ter je več skupin nemških bombnikov odrinila proti morju, kjer so jih za e skupine lovskih letal ter obsule s strojniškim ognjem. V celoti je bilo na Liverpoolskem področju ter še nad nekaterimi drugimi in s rj skimi mestu ob reki Mersey sestreljenih

9 nemških letal, kar pomeni največje število v enem samem napadu sestreljenih aparatov. Do večera so imeli Nemci največje izgube ob napadu minuli ponedeljek, ko je angleška letalska obramba tekom celega dneva sestrelila 8 nemških letal, dočim je bilo 18. junija lani ob nekem nočnem napadu sestreljenih sedem nemških bombnikov.

Ostali deli Anglije so bili preteklo noč deležni sorazmerno manjših napadov. Posamezna nemška letala so metala bombe še na industrijske objekte v osrednji Angliji, na petih mestih v Walesu, kakor tudi na posamezne cile v obalnem pasu južne Anglije. V Londonu je bil ponoči dan trikrat letalski alarm vendar so nemška letala preletela londonsko področje ne da bi metala bombe. V zgodnjih jutranjih urah sta dva nemška bombnika vrste Blenheim napadla neko mesto na južni angleški obali.

Veliko število nemških letalcev, katerih letala so bile poškodovane, je odskočilo s padali. To je bil tudi vzrok, da so se dovodne razširile govorice, češ da so poskušali na področju Merseya poneti pristati nemški padalci, kar pa seveda ne obovarja resnici.

London, 13. marca, s. (Reuter) Letalsko ministrstvo javlja, da so bila izmed 9 letal, ki so jih Nemci izgubili tekom noči nad Anglijo, 3 sestreljena od protiletalskega topništva. Pet so jih sestrelili angleški lovci, eno pa je bilo uničeno z drugimi sredstvi, o katerih pa ministrstvo ne daje nobenih podatkov. Domnevajo, da gre za nove zaporne balone. Izmed angleških lovcev so dva nemška bombnika tipa »Junkers 88« sestrelili novi dvomotorni lovski aparati »Bristol Bo«, ki so bili šele nekaj dni prej prvič omenjeni v ekspoziciji letalskega ministra Sinclaira. Dva bombnika tipa »Heinkel 111« sta bila sestreljena od nočnih lovcev tipa »Defiant«, eden istega tipa pa od »Hurricane«.

Po ameriških informacijah je pri napadu na Liverpool sodelovalo okoli 200 nemških bombnikov. Berlin, 13. marca, n. (Stefani). Skupina angleških lovcev je danes skuša s prodreti preko Kanala nad zasedeno ozemje. Bili so to sami »Spitfire«. Izvidniška služba jih je o pravem času opazila in nasproti angleškim lovcom se je poznalo nekaj nemških lovskih letal. Zelo visoko je prišlo do srditih spopadov, v katerih je bilo po dosedanjih podatkih najmanj 5 »Spitfirev« sestreljenih. Na nemški strani ni bil sestreljen noben aparat. Letalski polkovnik Mölders je v tej letalski bitki dosegel svojo 62., kapetan Hildfeld pa svojo 32. zmago.

Berlin, Hamburg, Bremen

Pričetek angleške pomladanske letalske ofenzive proti Nemčiji — Najsilovitejši napad na Berlin, kar jih je doslej izvršilo angleško letalstvo

London, 13. marca, j. (Reuter). Angleško letalstvo je preteklo noč pričelo svojo letošnjo pomladansko letalsko ofenzivo proti Nemčiji. Močne skupine angleških bombnikov so napadle tri poglavitna središča nemške vojne industrije in nemškega ladjelaststva: Berlin, Hamburg in Bremen. Napadi so se raztezali od Berlina do Boulogne v Franciji in so popolnoma uspeli. Uporabljena so bila tudi nova orjaška bombna letala, ki so ponesla na Berlin trikrat večji tovor bomb, kakor pa so ga zmogli bombniki starih modelov. Zaradi tega je bil letošnji prvi angleški napad na nemško prestolnico hkrati tudi najmočnejši zračni napad, kar jih je angleško letalstvo izvršilo v sedanjih vojni.

V Berlinu so bili povzročeni veliki in številni požari, zlasti v bližini kolodvorov. V Bremenu je nastalo mnogo eksplozij, potem ko so bombe direktno pogodile zelo važne objekte v industrijskem delu mesta. Mnogo požarov je nastalo tudi drugod v tem okolju. V Hamburgu je veljal glavni napad ladidelnicam vojne mornarice ter industrijskim napravam. Povzročeno je bilo mnogo požarov in eksplozij. Ena nemško lovsko letalo tina Messerschmitt 110, ki je skušalo napasti angleške bombnike, je bilo sestreljeno. Angleška letala so se mestoma spustila do 15 m nad mestne hiše, sovražnih žarometov in vojašnice ter so jih obstreljevala s strojnimi.

mili z značilnimi komentarji, v katerih so zlasti poudarili, da so bile o nas razširjene vesti zlonamerne in brez podlage, kajti Jugoslavija da se »ne da zavesti po takšnih vznemirljivih vesteh, ker ima pred očmi samo svoje državne in narodne interese«. S temi nemškimi in italijanskimi pojasnili je že samo po sebi zgornjo sporočilo naše agencije dobilo še novo potrdilo.

Objava Agencije Avale, čeprav namenjena v prvi vrsti tujini, je za nas doma vendarle nov, prepričljiv dokaz, kako pametno in potrebno je, da ohranimo mirno kri in samozavestno zupanje v vseh »ofenzivah« živčne vojne, ki so ji izpostavljeni več ali manj tudi vsi nevtralni narodi. Vedno imejmo pred očmi, da domovini, narodu in sebi najbolj služimo, če molčimo, delamo in zaupamo.

Druga letala so med tem bombardirala letališče Schiphol pri Amsterdamu, posamična letala pa so napadla druge objekte v severozapadni Nemčiji, na Nizozemskem in v Belgiji. Pri napadu na Boulogne so bili povzročeni veliki požari v dokih.

Letala obalnega poveljstva so bila ves dan zelo aktivna. Letalo tipa Beaufort je v mesečni napad v Skageraku ob obali Jutlanda neke nemški rušilec. Letalski torpedo je pogodil ladjo na krmo ter je nastala ogromna eksplozija. Protiletalski topovi z ladje so preje močno obstreljevali letalo, v trenutku eksplozije pa so prenehali streljati.

V pristanišču Ijmuiden na Nizozemskem so letala obalnega poveljstva napadla podnevi neko veliko vojaško tovorno ladjo, v Ostendu na deke. Ob priliki napada na neko letališče v južni Norveški so bombe pogodile neko veliko zgradbo.

Z vseh teh operacij pogrešajo pet angleških ladij.

London, 13. marca, s. (Reuter) Letalsko ministrstvo objavlja nekaj novih podatkov o operacijah angleških letal nad Nemčijo preteklo noč. Napadi so se vedno pričeli že dokaj zgodaj zvečer in so trajali do jutra. Nad Berlin so prispela angleška letala po uri pred ponočjo ter so nadaljevala z napadi do jutra. Vidnost je bila izvrstna, tako da so letalci lahko precizno merili. Bombe so povzročile požare, ki jih je bilo videti na daljavo kakor od Londona do Bristol. Zlasti na enem izmed napadenih železniških križišč je nastala velika eksplozija, ki ji je sledilo več manjših, ki so se ponavljale 15 minut. Protiletalska obramba je bila zelo močna. Topništvo je dajalo zaporni ogenj, nastopila so številna lovka letala in tudi mnogo žarometov je bilo o akcij.

V Bremenu je veljal glavni napad neki tovarni vojnega materiala. Letala so tovarno napadala več ur. Učinek je bil ogromen. Več zgradb je bilo direktno zadetih ter jih je požar uničil. Ena izmed eksplozij je bila posebno silovita. Tudi nad Bremnom je bila protiletalska obramba zelo močna, zlasti je bilo opaženih mnogo lovskih letal.

Napad na Hamburg je bil izveden v dveh presledkih. Prva skupina je napadla zgodaj zvečer in je povzročila mnogo požarov. Po daljšem presledku so sledila nova letala, ki so napadala dve uri do 5 jutraj.

London, 13. marca, s. (Reuter) Letalsko ministrstvo javlja: Danes zgodaj popoldne je eskadrila angleških bombnikov v spremstvu lovskih letal napadla letališče v Calaisu. Bombe so zadale med letala, ki so bila razvrščena na enem delu letališča. Druge skupine angleških lovcev so izvedle ofenzivne polete nad Kanalom in severno Francijo. Pri tem je bilo eno sovražno lovsko letalo sestreljeno. En nemški bombnik, ki se je poskušil približati popoldne angleški obali, je bil od lovskih letal sestreljen. Eno angleško lovsko letalo pogrešajo z vseh teh operacij.

V Hamburgu ranjen

ameriški konzul

Berlin, 13. marca, s. (Ass. Press.) Ob priliki nočnega angleškega letalskega napada na Hamburg je bil ranjen tudi ameriški generalni konzul. Ob priliki napada na Berlin je padla zažigalna bomba na hišo, v kateri se je mudil ameriški vojaški ataše, ki pa ni bil ranjen.

Ofenzivni splavi

angleške vojske

London, 13. marca, s. (Reuter.) Današnji angleški listi objavljajo slike posebnih splavov, ki so bili zgrajeni za ofenzivne operacije angleške vojske. Taki splavi so bili uporabljeni že tudi ob priliki napada na Lofote. Splavi imajo obliko četverokota ter so zgrajeni kakor male trnjavice. Opremljeni so s postojankami za strelce.

Bombe na irsko ozemlje

London, 13. marca, j. (DNB.) Irsko informacijsko ministrstvo uradno sporoča, da je danes zgodaj jutraj neko letalo, katerega narodnosti ni bilo mogoče ugotoviti metalo bombe na irsko grofijo Danegel. Bombe niso povzročile nikake škode.

Nemško službeno

vojno poročilo

Berlin, 13. marca, n. (DNB.) Vrhovno poveljstvo nemške vojske je davi objavilo naslednje službeno vojno poročilo: Več sto nemških bojnih letal je vse preteklo noč neprestano v valovih napadalo pristaniške naprave v Liverpoolu in Birkenheadu. Ob luninem svitu in jasnem

razgledu so nemška letala dosegla zelo velik uspeh. Številne pristaniške naprave in skladišča življenjskih potrebščin, kakor tudi industrijske tovarne ob obali so bile razdejane ali hudo poškodovane. Nastali so požari na več ladjah.

Manjše skupine bojnih letal so ponoči nadalje napadle vojaške objekte in industrijske naprave na škotskem in južni Angliji. Izvidniška letala so pri napadih na sovražne konvoje ob vzhodni obali Anglije z bombami zadela 3 velike tovarne parnike. Ena 1000tonska trgovinska ladja je bila potopljena na področju pri G:eth Yarmouthu. Lažja bojna letala so podnevi razdejala hangarje in druge objekte na nekem letališču v južni Angliji.

Neki brzi torpedni čoln je pri sunku proti južnovzhodni obali Anglije potopil en angleški rušilec.

V sredozemskem prostoru so bila nemška bojna letala skupno s formacijami italijanskih letal na izvidniških poletih nad otokom Malto. V severni Afriki so nemške letalske sile učinkovito bombardirale in obstreljevale z letalskim orožjem britanske trenske kolone in motorizirane oddelke.

Sovražna letala so v pretekli noči bombardirala z večjim številom eksplozivnih in zažigalnih bomb kraje v severnem obalnem področju Nemčije in državno glavno mesto. V stanovanjskih okrajih je bilo poškodovanih nekaj poslopj med njimi cerkve in bolnišnice. Industrijske naprave so bile le malo poškodovane. Med civilnim prebivalstvom je bilo nekaj mrtvih in ranjenih.

Protiletalsko topništvo in nočni lovci so sestrelili 10 sovražnih letal. Razen tega je sovražnik izgubil podnevi v letalskih spopadih 3 letala; 6 nemških aparatov se ni vrnilo na svoja oporišča.

Berlin, 13. marca, AA. (DNB.) Preteklo noč so britanska letala izvedla napad na Berlin, Hamburg in Bremen. Napadi so bili v glavnem naperjeni proti mestnim delom. Večino požarov, ki so nastali, so takoj pogasili. Več stanovanjskih hiš je poškodovanih poškodovan pa ni noben vojaški niti kakšen drug objekt, ki je važen za vojno industrijo. Po dosedaj dospelih poročilih je bilo ubitih več civilistov, še več pa ranjenih. Nemška lovka letala in protiletalsko topništvo so preprečila sovražnikovim letalom, da bi zmetala bombe na določene cile. Sestreljenih je bilo osem sovražnikovih letal.

Vojne operacije v Afriki

Zoževanje obroča okoli Keren — Angleško prodiranje v osrčje Abesinije — Obojestranske letalske akcije

Kairo, 13. marca, s. (Reuter). Poveljstvo angleške vojske na Bliznjem vzhodu javlja v svojem današnjem službenem poročilu:

Libija, Eritreja in Abesinija: Ničesar važnega poročati.

Italijanska Somalija: Napredovanje naših čet se nadaljuje v vseh sektorjih.

London, 13. marca, s. (Reuter). V meridnih angleških vojaških krogih dajejo naslednji pregled položaja na bojiščih v Vzhodni Afriki:

V Eritreji angleške čete postopoma zožujejo obroč okoli Keren. V Abesiniji se v severozapadnem delu nadaljuje napredovanje proti Debr Markusu. Italijani niso pri umiku porušili moste čez reko Temki med Burlem in Debro Markosom, zaradi česar je abesinskim upornikom olajšano napredovanje. V južnozapadnem delu ovira deževje operacije v območju Rudolfovega jezera. Na vzhodu so sedaj angleške čete, ki prodirajo iz Somalije, samo še 150 km oddaljene od Džidžige. Italijani so pri Džidžigi in Hararju zbrali približno 10.000 vojakov, s katerimi nameravajo braniti obe ti važni postojanki. Pri Hararju so pričeli Italijani z vso naglico graditi tudi utrbe. Doslej Džidžiga in Harar nista bila utrjena, ker Italijani niso pričakovali tako hitrega prodora v tej smeri.

Iz večeršnjega uradnega poročila, da so Italijani na padlih, ujetih in ranjenih vojakih v Somaliji izgubili 31.000 mož, izhaja, da so njihove izgube v Somaliji znašale okoli 95 procentov. Vsa italijanska vojska v Italijanski Somaliji je namreč štela približno 33.000 mož.

Kairo, 13. marca, s. (Reuter). Poveljstvo angleškega letalstva na Bliznjem vzhodu javlja v svojem današnjem službenem poročilu:

Angleška in južnoafriška letala so bila zelo aktivna nad Eritrejo. Južnoafriška lovka letala so v torek napadla s strojnimi več sovražnih postojank. Južnoafriški bombniki so napadli letališče v Asmaru, kjer je bilo zadetih več sovražnih letal. Prav tako so bili bombardirani hangarji in bencinska skladišča v Dekameru. Na poti med Kerenom in Asmaro so bili s strojnimi ognjem napadeni tovarni vlaki. Angleški bombniki so bombardirali vojaške objekte v Asabu. Nobeno letalo ni bilo izgubljeno pri teh operacijah.

V noči od torka na sredo so sovražna letala zopet napadla Malto. Napad je povzročil nekaj škode. Med osebjem angleškega letalstva ni bilo žrtev, pač pa je bilo nekaj civilnih oseb ubitih ali ranjenih.

Najrobi, 13. marca, s. (Reuter) Poveljstvo angleške vojske v Keniji javlja, da so abesinske patriotske čete zavzele Niavello, 110 km severno od Mege v južni Abesiniji. V južnovzhodni Abesiniji zasledujejo pa-

triotiski oddelki italijanske čete pri Dolu. V Mogadisciu je bila zaplenjena neka arabska ladja, ki je pripeljala tovar za Italijane v luko.

Borba za Keren

London, 13. marca, p. Po zadnjih poročilih iz Kaira so utrbe na južnovzhodni strani Keren prešle v posest angleških čet. To se je posrežilo zaradi spretnega manevra angleškega poveljstva. Italijani so osredotočili vso svojo obrambo na zapad in niso pričakovali, da bi mogli Angležji istočasno izvesti napad tudi z juga in vzhoda. V času, ko je bil maskiran napad na zapadu, so angleške čete v resnici napadle na jugovzhodu in se polastile utrd, ki predstavljajo ključ strategičnega položaja.

Italijansko vojno poročilo

Rim, 13. marca, n. (Stefani). Vrhovno poveljstvo italijanske vojske je objavilo davi v svojem 278. vojnem poročilu o bojih v Afriki:

Naša in nemška letala so ponoči napadla pristaniške naprave v pristanišču La Vallette na Malto.

V severni Afriki so naša letala bombardirala letalska oporišča v Cirenajki. Skupne bombnikov nemškega letalskega zbora so bombardirale in obstreljevale s strojnimi sovražna taborišča in angleške motorizirane oddelke.

V vzhodni Afriki so sovražna letala bombardirala nekaj naših središč v Eritreji, a niso napravila nikake škode.

Abesinski podkralj na vzhodnem bojišču

Adis Abeba, 13. marca, AA. (Stefani). Vojni dopisnik agencije Stefani poroča, da je abesinski podkralj takoj po vrnitvi s severnega bojišča odpotoval na vzhodno bojišče, da bi dovršil svoje inspekcijsko potovanje po italijanski vzhodni Afriki. O priliki so mu predstavniki vojaških in civilnih oblasti podali obširna poročila o položaju in storjenih ukrepih. Podkralj se je osebno seznanil s položajem in je dal potrebna navodila pristojnim organom.

Nemško vojaštvo v Tripolitaniji

London, 13. marca, s. Ass. Press.) K poročilu, da se nahaja dokaj nemškega vojaštva v Tripolitaniji, izjavljajo danes v angleških vojaških krogih, da so morda res v zapadni Libiji tri nemške divizije, da pa je verjetno celo ta cenitev pretirana.

ODNOSI MED JUGOSLAVIJO IN NEMČIJO NESKALJENI

Vse vesti o dozdevni napetosti med Nemčijo in Jugoslavijo so tako po zatrdilih iz Beograda kakor tudi iz Berlina navadna izmišljotina

Beograd, 13. marca. p. Dopisnik »Pravde« javlja svojemu listu iz Berlina: Balkan je še nadalje v središču diplomatske aktivnosti. O tem krožijo v inozemstvu najrazličnejše vesti, ki pa jih smatrajo tu kaj za fantastične in tendenciozne. Slična propaganda se pojavlja vedno, kadar se vodijo kakršni koli razgovori med Beogradom in Berlinom. Tako je bila tudi sedaj razširjena vest o nekakšnem ultimatu Nemčije Jugoslaviji in o neprijateljskem stališču Berlina do Beograda. V merodajnih nemških krogi izjavljajo, da o kakem ultimatu Jugoslaviji ni niti govora, najmanj pa v sedanjem trenutku, ko je bilo v Berlinu ponovno naglašeno, da so odnosi med Nemčijo in Jugoslavijo prijateljski in nemoteni. To potrjuje tudi večerajšnji demanti agencije Avala, ki označuje vse vesti o napetosti med Jugoslavijo

in Nemčijo za neresnične. Ta demanti je bil sprejet v Berlinu z velikim odobravanjem in mu pripisujejo še prav poseben pomen. V Berlinu pozdravljajo stališče Jugoslavije, ki sloni na načelu čuvanja narodnih in državnih interesov. Enako so tudi na pristojnem mestu v Berlinu sinoči pozno zvečer izjavili, da so vse vesti tuje propagande o odnosih med Beogradom in Berlinom izmišljene. Današnji nemški listi objavljajo to izjavo na vidnem mestu in prav tako podčrtavajo, da so odnosi z Jugoslavijo neskaljeni.

Večerna izdaja »Vremena« objavlja uvodnik, v katerem se bavi s alarmantnimi vestmi zadnjih dni. List naglašja, da je bil cilj teh vesti prikazati položaj naše države kot brezupen. Izjava, ki sta jo podala nedavno predsednik vlade Cvetković in podpredsednik dr. Maček je tako jasna,

odločna in nedvoumna, da o stališču Jugoslavije ni mogoče dvomiti. Ta izjava je bila tudi v Berlinu sprejeta s popolnim odobravanjem. Na merodajnih mestih v Berlinu so ponovno izjavili, da se docela strinjajo s to izjavo, ker na drugi strani, enako kakor demanti agencije Avala, jasno kaže, da je Beograd navdahnjen z enako željo po sodelovanju in poglobitvi odnosov z Berlinom, kakor je to želja Berlina. Nemčija goji do Jugoslavije največje simpatije, in čuvanje državnih interesov Jugoslavije docela odgovarja tudi želji Berlina. Zaradi tega je jasno, da so vse vesti, ki so se zadnje dni širile o razvoju odnosov med Jugoslavijo in Nemčijo, zlonamerne in imajo za cilj, da se ti odnosi skale. K sreči to doslej ni uspelo in tudi v bodoče ne bo.

Ogromni krediti za pomoč Angliji

V ameriškem parlamentu se je že začela razprava o odobritvi od Roosevelta zahtevanih kreditov za pomoč demokracijam

Washington, 13. marca. a. (Columbia B.S.) V kongresu se je nocoj pričela razprava o Rooseveltovem predlogu za odobritev kredita 7 milijard dolarjev (380 milijonov din) za izvedbo zakona o posojanju vojnega materiala. Najprej bo razpravljalo o Rooseveltovem predlogu proračunski odbor, in sicer na tajni seji. Pred odborom bodo zaporedoma podali kratke izjave zunanji minister Hull, finančni minister Morgenthau, vojni minister Stimson, mornariški minister Knox, šefa štaba vojske in morarice Marshall in Stark ter predsednik odbora za nacionalno obrambo Knudsen. Pričakovati je, da pride nato Rooseveltov predlog že začetkom prihodnjega tedna pred plenarni kongres. V reprezentančni zbornici bo predlog brez dvoma hitro odobren, v senatu pa bodo morda izolacionisti povzročili nekaj odloga.

razsodnika nad vsem svetom. Med tem ko si drugi narodi postavljajo določene naloge v svojih lastnih življenjskih prostorih, predsednik Roosevelt in njegova vlada zahtevata za sebe pravico, da odločata povsod na zemeljski krogi. Takšne zahteve so ne samo pretirane, temveč tudi nevarne. Narodi, ki nikakor niso voljni pasti v odvisnost od kogarkoli, so pravočasno objavili svoje zahteve in se do današnjega stanja opredelili. Ta njihova opredelitev je rodila trojni pakt držav ost in zavezance teh držav so v svojih računih obsegli vse možnosti in nevarnosti, ki bi utegnile nastati kot posledice ameriške pomoči Angliji.

Minuli so časi, zaključuje člankar, ko so imeli nepoklicani možje vmešavati se v vprašanja vsega sveta, v katerih nimajo nobenih naravnih pravic, niti upravičenih koristi. Morebiti pa le ni zgolj slučaj, da ravno v času najbolj očitnega vmešavanja Zedinjenih držav v spopad med Anglijo in državama ost prihaja v Evropo japonski zunanji minister, da bi se dogovoril z državniški japonskih zaveznikov o obrambi koristi držav trojnega pakta in o njihovih življenjskih koristih.

Kako bodo uporabljeni

Washington, 13. marca. j. (Ass. Press.) Predsednik Roosevelt je naslovil na predsednika reprezentančne zbornice naslednje pismo, v katerem navaja v podrobnostih postavke raznega orožja in vojnega materiala, ki ga bodo Zedinjene države posodile Veliki Britaniji iz izrednega kredita sedem milijard dolarjev. Ta izredni kredit je Ameriki potreben v njenem lastnem interesu. Smatram, da bo mnogo storjeno za varnost Zedinjenih držav, ako z naraščajočimi dobavami vojnega materiala podpre in opogumi tiste demokratske države, ki nudijo napadalcem junaški odpor. Smatram, da bo naša država najbolje dokazala svojo odločnost, da do konca doigra svojo vlogo, ako ustvari vojne arzenale, ki bodo na razpolago državam, ki branijo demokracijo. Te vojne arzenale naj predstavljajo Zedinjene države. Sedem milijardni kredit, ki ga je sestavil budgetni direktor Smith, se bo uporabil takole: 2054 milijonov za letala in letalski material vključno letalske motorje, nadomestne dele in pribor; 1343 milijonov za topništvo, nadomestne dele ter material, vključno oklope in municijo; 1035 milijonov za poljedelske pridelke, industrijske proizvode ter razno drugo blago; 362 milijonov za tanke, oklopne vozove, avtomobile in tovorne kamione, vključno pribor; 629 milijonov za ladje, čolne in druge plovne objekte vključno pribor; 26 milijonov za razne vojaške opreme in material; 752 milijonov za vojaške naprave in stroje, za fabrikacijo raznih vrst vojaške opreme, kakor tudi za zgradbe ter za nakup, vzdrževanje in izkoriščanje za to industrijo potrebnih zemljišč; 2 milijona za poskuse za tehnične preizkušnje, popravila in izboljšave vsakovrstnega obrambnega materiala.

V ameriških vladnih krogih pripominjajo k zgornjemu Smithovemu načrtu o izdaji 7 milijardnega kredita, da je v njem posebno značilna postavka 1035 milijonov dolarjev za dobavo poljedelskih in industrijskih proizvodov. Ta denar bodo v prvi vrsti porabili za dobavo velikih količin živil Angliji. S prehrano angleškega prebivalstva se namreč merodajni krogi v Zedinjenih državah bavijo že dalje časa. Nedvomno je, da so tudi te pripravljene veliki transporti živila. Glede tega sta imela ameriški poslanik v Londonu Winant in angleški minister za prehrano Woolton že podrobne razgovore.

99 vojnih ladij

Washington, 13. marca. s. (Columbia B.S.) V merodajnih ameriških krogih slej ko prej poudarjajo, da ne bo ameriška vlada iz strateških razlogov objavljala nobenih podatkov o tem, kakšen vojni material bo na podlagi novega zakona posojala, kakor tudi ne, kateri državi. Iz poučenih krogov pa je danes slišati, da je v načrtu, da bodo Zedinjene države do konca tekočega leta Angliji med drugim prepušile 99 vojnih ladij, in sicer 18 motornih torpedov, 17 rušilcev, 55 lovčev podmornic, in 9 podmornic.

Washington, 13. marca. AA. (DNB) Zastopnik kmetijskega ministrstva je izjavil, da bodo Zedinjene države na podlagi zakona začele pošiljati žive v Veliko Britanijo in sicer slanine, sir, mleko v prahu, kondenzirano mleko, fižol, suho meso in jajca.

Akcija za onemogočenje stavkovnega gibanja

Washington, 13. marca. j. (Ass. Press.) Drugi predsednik ameriškega narodnega obrambnega odbora Hillman je sinoči izjavil, da se ameriški urad za izvedbo oborožitenega programa bavi z načrtom osvajanja posebne narodne poravnalne oblasti. Namen te poravnalne oblasti bi bil, onemogočiti stavkovno gibanje v ameriški vojni industriji. Hillman je pripomnil, da v enkrat ni potrebno nastopiti proti stavkovnemu gibanju s kakimi posebnimi zakonodajnimi ukrepi, ker bo posebna poravnalna oblast lahko sama kos svoji nalogi.

Vmešavanje Amerike v evropske zadeve

Berlin, 13. marca. AA. (DNB) Nemška diplomatsko-politična korespondenca prinaša članek o zakonu za pomoč Angliji, ki je bil te dni podpisan od Roosevelta. Članek poudarja, v prvi vrsti izrazito napadalni značaj tega zakona, ker določa odstopev lastnega vojnega materiala tuji državi. Nikdar nismo doživeli, da bi država, ki se v resnici čuti ogroženo, dajala svoje orožje drugim. Dejstvo, da se med tistimi, ki so se zavzemali za tak zakon, nahaja največ Angležev in Židov, dokazuje, da tukaj ne gre za zadeve ameriškega naroda, temveč za cilje, ki so dalec izven kroga dejanskih koristi ameriškega naroda. Te cilje naj bi na svojih hrbtih nosil ameriški narod, od katerega zahtevajo, da v tem času popolnoma zanemari svoje pravice in prave resnične koristi. V isti meri, v kateri se nahajajo nova sredstva za podpiranje in pomoč Angliji, pa se čedalje bolj zanemarjajo tudi pogodbene pravice, ki so si jih druge države ameriške celine pridobile napram USA. Zdi se, da hoče predsednik Roosevelt igrati vlogo

Neupogljivost Turčije

„Ulus“: „Turčija mora biti stalno na straži in računati tudi z možnostjo vojne“

London, 13. marca. j. (Reuter.) Londonški radio citira danes pisanje oficijozne turškega lista »Ulus«, v katerem je med drugim rečeno:

Turčija se je zmerom ravnila po nasvetih svojih prednikov, da sovražnik nikoli ne sme iti da je zaradi tega treba biti stalno na straži. Čeprav Turčija zvesto izpolnjuje svoje dolžnosti kot čuvarica miru, je vendar vseeno tudi prepričana o možnosti vojne. Turčija računa z možnostjo, da bo morda nekoč spomladati lepa turška dežela postala prizorišče vojnega klanja. Toda naše pomnožno in mirno zadržanje, nadaljuje »Ulus«, je neglede na to ostalo tako, kakor je bilo tedaj, ko smo pričeli igrati svojo historično vlogo v velikem turškem nacionalnem pokretu. Čeprav so od tedaj minila že dolga leta, smo se zmerom prežeti iste neupogljivosti volje kot nekoč. Ta dežela, ki spoštuje pravice drugih, se prav tako zaveda tudi svojih lastnih pravic. Morala naših mest za našimi mečmi je na isti višini, kakor morala turške armade. Ako bo prišla ura preizkušnje, se bodo tisti, ki bodo ostali za bojno črto, izkazali tako, da bodo lahko deležni pohvale borcev v bojni črti.

Budimpešta, 13. marca. o. »Magyar Nemzet« poroča iz Carigrada, da se vojaške priprave Turčije nadaljujejo z največjo naglico. V Ankari prevladuje vtis, da se bo diplomatska kriza poslabšala, da pa ne bo prišlo do vojnih operacij, če ne bodo dogodki nenadoma in nepričakovano izpremenili položaj na Balkanu. V dobro poučenih krogih Turčije nimajo

mного upanja, da bi prišlo do kompromisnega miru v italijansko-grški vojni. Velik vtis je napravil članek atenskega lista »Kathimerini«, ki poziva Hitlerja, naj ne napade Grčije. V Atenah se namreč zavedajo v polnem obsegu nevarnosti, ki grozi Grčiji od nemškega napada na Solun, toda kralj Jurij in grška vlada sta prešla od angleškega zunanega ministra Edena in načelnika angleškega generalnega štaba maršala Dilla zagotovila, da bodo Grčiji poslani v pomoč vse razpoložljive sile. Turški listi razpravljajo, kakšne nevarnosti bi mogle nastati v primeru nemškega napada na Dardanele in nemških operacij v Siriji, Palestini in Egiptu, v poučenih diplomatskih krogih pa poudarjajo, da je nemška akcija na Balkanu defenzivnega značaja in ima edini namen, da bi iztisnila Angleže s kontinenta ter ustvarili na ta način pogoje za nemško invazijo v Anglijo. Kar se tiče Rusije, pričakujejo, da bo blagohotno nevtralna napram Turčiji. Zlasti po obisku poslanika Crippsa v Ankari prevladuje mnenje, da Rusija ne bo odkrito nastopila proti Nemčiji in da bo bržkone sklenila pogodbo z Japonci.

Budimpešta, 13. marca. o. Posebni poročevalci list »Uj Nemzet« poročajo iz Ankare, da je predsednik turške vlade Saidam svoj za večerj napovedani govor v parlamentu, ki je govoril samo v klubu vladne večine, odgodil na kasneje, kar pomeni, da je Turčija ohranila svojo nevtralnost. Saidam čaka na napovedani eks-pozé Molotova in na nadaljnji razvoj položaja na Daljnem vzhodu.

Poslanik Rendell o atentatu v Carigradu

London, 13. marca. s. (Reuter.) Bivši poslanik v Sofiji Rendell je poslal sedaj podrobno poročilo o atentatu v Carigradu. Ugotovljeno je, da so se bombe nahajale v dveh kovčegih, ki sta bila v neopaženem trenutku v Sofiji položena med prtljago osebe angleškega poslanstva. Dva uslužbenca poslanstva sta na kolodvoru v Carigradu odprla oba kovčega, za katerega se ni javil noben lastnik. Ugotovila sta, da sta vsebovala oba obloko, toaletne potrebščine in stare turške časopise. V enem izmed njiju je bila tudi električna baterija, v drugem pa dve. Kovčega sta bila poslana v Carigradu v dva različna hotela. Eden izmed uslužbencev, ki se mu je po eksploziji zadel v vsebina drugega kovčega sumljiva, je odhitel v svoj hotel, odstranil »baterijo« in s tem preprečil novo eksplozijo. Nedvomno je ugotovljeno, da so bili peklenski stroji v obliki baterij položeni med prtljago že v Sofiji. Bombe so vsebovale močno eksplozivno snov. Temprane so bile skoro gotovo tako, da bi bile morale eksplodirati že v vlaku, kar bi bilo nedvomno povzročilo katastrofo. Poslanik Rendell pravi, da se je osebe poslanstva rešilo na naravno čudežen način.

Bolgarsko poročilo

Sofija, 13. marca. AA. V zvezi z raznimi glasovi, razširjenimi v tujini o eksploziji, ki se je pripetila v hotelu »Pera Palace« v Carigradu, po katerih je nekdo vihotal pri podrljago osebe angleškega poslanstva pred odhodom posebnega vlaka v Sofijo dva tula kovčega, objavlja bolgarska brozjavna agencija:

Prtljago angleškega poslanstva so pred njegovim odhodom iz Sofije naložili in odpravili izpred področja britanskega poslanstva v dveh tovornih avtomobilih, ki ju je najelo poslanstvo samo. Prtljago

so natovorili in prepeljali izključno namene poslaništva pod lastnim nadzorstvom. V vagonu vlaka so prtljago spravili taktično pod nadzorstvom uradnikov britanskega poslanstva, in sicer za vsak vagon posebej. Enako so pretovorili prtljago na zadnji obojni postaji v Svilengradu. Pred odhodom vlaka iz Svilengrada so poslaniki britanskega poslanstva izjavili bolgarskim uradnikom, ki so jih spremljali do meje, da je vsa prtljaga v redu. Izmišljena je vest, ki jo je objavila nekda turška radijska postaja, da bi kdo poskušal atentat na vlak. Pri prevozu vlaka čez bolgarsko ozemlje je bila izključna vsaka možnost atentata. Pred vsem bi tak poskus opazili uradniki britanskega poslanstva, ali pa bolgarski uradniki, ki so jih spremljali, ali pa poslanik USA Fa v, ki je skupaj s vojnim tajnikom spremljal britanskega poslanika in britanske osebe do meje. Vrnivši se v Sofijo, je poslanik USA izrazil svoje zadovoljstvo, da je vožnja od Sofije do Svilengrada potekla v popolnem redu. Vse to dokazuje, da so glasovi o prtljagi popolnoma izmišljeni in tendenčni.

Prepovedani turški listi

Carigrad, 13. marca. AA. (Anat. ag.) Vojaske poveljnik Carigrada, ki je obenem poveljnik pasov, ki so v obsebnem stanju, je prepovedal za dva dni izhajanje več carigradskih listov zaradi objavljanih poročil, ki bi mogla oteževati preiskavo v zvezi z atentatom, ki se je dogodil 11. marca v hotelu »Pera Palace«.

Švica prevzela zaščito bolgarskih interesov

Bern, 13. marca. s. (Ass. Press.) Švicarska vlada je sporočila, da je prevzela zaščito bolgarskih interesov v angleškem imperiju.

Borbe v Albaniji

Italijani so podvojili silo svojih napadov — Grški napad v dolini reke Vojuše

Rim, 13. marca. n. (Stefani.) V svojem današnjem 279. vojnem poročilu pravi vrhovno poveljstvo italijanske vojske:

Na grški fronti je sovražnik znova prešel v napad ob kolenu v dolini Vojuše. Napad je bil odbit in je imel sovražnik hude izgube.

Naše letalske sile so bombardirale važna sovražna pomorska oporišča.

Mussolini na fronti

Atene, 13. marca. j. (Un. Press.) Službeni zastopnik grške vlade je sinoči objavil predstavnikom časopisja, da kažejo razni znaki na to, da se trenutno mudi šef

italijanske vlade Mussolini na centralnem odseku albanske fronte. V Atenah sodijo, da je Mussolini sam izdal povelja za italijanske protinapade, ki so bili izvršeni proti grškim postojankam na tem frontnem sektorju v zadnjih treh dneh.

Grška poročila

Atene, 13. marca. n. (At. ag.) Včeraj, četrtega dne sovražne ofenzive, je nasprotniki podvojili silo svojih napadov, a ni dosegel nobenega uspeha. Grške čete so vse njegove napade odbile. Sovražnik je imel pri tem znatne izgube in okrog 200 ljudi

Je bilo ujetih. Grško letalstvo je uspešno sodelovalo v teh borbah.

Klikor je bilo mogoče izvesti iz grških vojaških krogov. Je italijanska vojska razvila svojo ofenzivo na fronti v širini 20 km. Doslej Italijani Grkom niso iztrgali niti ene njihove postojanke. Borbe na srednjem sektorju fronte so se tudi v pretekli noči srdito nadaljevale. Italijani so žrtvovali mnogo ljudi, da bi kakorkoli iztrgali Grkom iniciativo iz rok. Njihovi napori so ostale doslej zaman. Pri enem izmed večerjajših napadov je bil uničen cel bataljon fašistične milice. Izmed 1000 mož je bilo nad 800 ljudi ranjenih in ubitih v križnem ognju z grških postojank. 187 ljudi je bilo ujetih. Manjšo število Italijanov je bilo ujetih v drugih spopadih.

Italijanska letala so večerj hudo bombardirala Argostoli, napravila pa niso velike škode in tudi človeških žrtev je bilo le malo.

Atene, 13. marca. AA. (At. ag.) Uradno poročilo glavnega štaba grške vojske pravi:

V noči na sredo, četrty dan ofenzivne akcije, je sovražnik pomčnil svoje napore, vendar brez uspeha. Vse napade smo odbili z velikimi izgubami za sovražnika. Pri neki uspešni akciji smo ujeli 200 mož in 4 častnike. Naše letalstvo je uspešno sodelovalo s četami.

Akcije angleških letal

Atene, 13. marca. s. (Reuter.) Poveljstvo angleškega letalstva v Grčiji javlja v svojem današnjem komunikatu: Včeraj so angleški bombniki zopet napadli italijanske vojaške oddelke in motorna vozila na cesti Glava-Buzi severno od Tepelenja. Zaradi nizkih oblakov ni bilo mogoče ugotoviti točnega rezultata napada. Vsa angleška letala so se vrnila s tega poleta.

Potopljena podmornica

Atene, 13. marca. s. (Reuter.) Grška admiraliteta javlja, da je grški rušilec »Psara«, ki je spremljal neki konvoj v Egejskem morju, potopil italijansko podmornico, ki je poskušala konvoj napasti. Rušilec »Psara« je bil zgrajen leta 1932 v italijanski ladjedelnici.

Ameriška letala za Grčijo

Washington, 13. marca. j. (AR.) Po informaciji agencije »International News Service« je ameriška vlada končala vse priprave za oskrbovanje Grčije z ameriški letali. Določeno je, da bodo letala odpotovanja v Grčijo preko Kaira, kamor bodo prišla v šestih tednih. Ako bi se primerilo, da bi bila Grčija med tem napadena od Nemčije, ali pa bi sklenila mir z Italijo, potem bodo Grčiji namenjena letala odstojljena Veliki Britaniji.

Goebbelsov govor na Dunaju

Dunaj, 13. marca. AA. (DNB.) O priliki svečanosti, ki so bile danes prirejane na Dunaju ob tretji obletnici priključka Avstrije nemškemu rajhu, je imel propagandni minister dr. Goebbels govor na Heidenplatzu pred stotisočglavo množico. V svojem velikem govoru se je bavil z usodno politiko, ki jo Nemčija izvaja, ter je podal vzroke, zaradi katerih se Nemčija lahko zanesa, da bo zmagala. Zdej je treba izvesti revizijo starih stiletij nemške preteklosti, ker pomeni zgodovinsko nalogo, ki jo mora nemški narod izvršiti — je dejal dr. Goebbels. Zmaga je naša in to zaradi tega, ker se Nemčija bori za pravico, ker je nemški narod najmočnejši in najbratrjejši narod, ker je najbolje pripravljen na vojno in na najboljše vodstvo. Nemška vojska je pokazala že na Poljskem in na zapadu, da je najboljša vojska na svetu. Pripravljena je zdej da stopi v odločilni boj z zadnjim sovražnikom: z Anglijo. Vsemu svetu je že jasno, kako se bo končal ta boj, oziroma, da se more končati brez dvoma samo z nemško zmago. V tem trenutku naravno ni mogoče, da se začno reševati vse naloge, ker bodo mnoge med njimi rešene šele potem, ko bo spet mir, še vedno čim v vojni. Vse roke nas podpirajo, da bi zmagali. Naravno je, če vsak čuti svoje breme in svojo skrb, največje breme pa nosi vodilni rajha ki je sin Avstrije in ki vodi Nemčijo v trenutku najtežje borbe, ki to odloži neno usodo. Vsa naša ljubezen, vsa naša zvestoba prirade njemu. Najva p. korno slediti pa pomeni zmagati.

Madžarsko-turška trgovinska pogajanja

Budimpešta, 13. marca. AA. (Stefani.) Madžarsko-turška trgovinska pogajanja, ki se že več dni vodijo, so bila prekinjena, ker so bila turški delegaciji zaradi nekaterih podrobnosti potrebna nova navodila. Pogajanja se bodo nadaljevala v Ankari. Po končanih pogajanjih bodo turški delegati prišli v Budimpešto in bodo podpisali trgovinski sporazum.

Poziv ameriškim državljanom v Franciji

New York, 13. marca. p. Listi poročajo iz Vichya, da je ameriško poslanstvo pozvalo vse ameriške državljanke v zasedenem in nezasedenem delu Francije, naj se pripravijo na odhod tako, da bi mogli na poziv poslanstva takoj odpotovati.

Zapora madžarskih dobroimetij v Ameriki

Washington, 13. marca. s. (Ass. Press.) Finančni minister Morgenthau je danes sporočil, da je podpisal predsednik Roosevelt odlok, s katerim je odredena zapora vseh madžarskih dobroimetij v Zedinjenih državah. Razlog za ta ukrep ni bil naveden.

Siamski mir bolet Francije

Vichy, 13. marca. j. (Un. Press.) Uradni zastopnik francoskega informacijskega urada je predstavnikom tiska podal naslednjo izjavo o stališču francoske vlade do novega stanja, ki je nastalo s sklenitvijo miru med Francosko Indokino in Siamom: Francija se je morala ukloniti nepopustljivosti Japonske, ki je vztrajala na likvidaciji spora. Odstopiti je morala Siamu 70.000 kv. km ozemlja s 50.000 prebivalci, kjer so najbogatejša riževa polja. Hkrati je izgubila Francija edine zlate rudnike, ki jih je imela v svoji kolonialni posesti. Toda bolj kot materialne izgube prizadene Francijo dejstvo, da pomeni pristane na mir s Siamom dejansko konec nedotakljivosti francoske kolonialne posesti. Ako se je Francija morala zdej že ukloniti pred zahtevami Siam — je naglasil francoski uradni zastopnik, si je težko predstavljati, v kakšen položaj bo šele zašla, ako ji bosta nekoč tudi Nemčija in Italija predložili tozadevno svoje zahteve.

Bangkok, 13. marca. n. (Stefani.) Ministrski svet je davi razpravljalo o mirovni pogodbi z Indokitajsko in je pogodbo ratificiral. Objavljen je bil nato službeni komunik, ki ugotavlja, da je Siam z japonsko pomočjo dosegel izpolnitev vseh svojih teritorialnih zahtev do Indokitajske. Ministrski svet je zaradi tega odredil, da se v vsem Siamu izobesijo zastave in znak proslave tega dogodka. Ob koncu pravi komunik, da je Japonska poskrbela za pravično ureditev teritorialnih problemov in ohranitev miru na azijskem jugovzhodu.

Mine v Rdečem morju

London, 13. marca. s. (Reuter.) Admraliteta javlja, da so bile položene mine v morski ožini med Rdečim morjem in Adenskim zalivom pri Bab el Mandebu. Odslej smejo ladje uporabljati samo večji preliv med Rdečim morjem in adenskim zalivom, med tem ko je manjši preliv zaprt za plovbo.

Iz rumunske diplomacije

Bukarešta, 13. marca. AA. (DNB.) Za novega rumunskega poslanika v Bratislavi je imenovan Elefrescu, poslanik Giurancu je pa imenovan za poslanika v Lizboni. Oba diplomata prihajata iz zunanjega ministrstva.

Maniu pri kraljici-materi

Curij, 13. marca. o. Kakor poroča »National-Zeitung« iz Bukarešte, je zbudilo veliko pozornost ne samo v Rumuniji, temveč tudi v tujini dejstvo, da je voditelj rumunske kmečke stranke dr. Julija Mania sprejela kraljica-mati Helena v daljši avdienci.

Izredna javna dela v Italiji

Rim, 13. marca. n. (Stefani.) Danes je bil objavljen zakonski dekret o izrednih javnih delih. V to svrhu bo državna blagajna takoj izplačala 3.4 milijarde lir. Posebej bo porabljenih še 600 milijonov lir za gradnjo novih cest in cestna regulacijska dela.

Iz državne službe

Beograd, 13. marca. p. V 6. skupino je napredoval profesor srednje kmetijske šole v Valjevu Ivan Pucelj. — Premješčen je učitelj Ljudevit Jan iz Papezev v čabar-skem srezu v Podsedro v brežiškem srezu. — Za arhivarja 8. skupine pri davčni upravi v Kozjem je imenovan dosednji pomožni arhivar Leon Zlinder. — K direktorju pošte v Ljubljani je premeščen inž. Julij Leonardis, dosedaj tehnični pristav poštne direkcije v Zagrebu.

Vremenska napoved

Vremenska: Hladno bo. Pretežno oblačno bo v zapadnih krajih in na primerju, delno oblačno pa na vzhodni polovici. Sneg utegne padati tu pa tam. Ponoči mraz.

Naši kraji in ljudje

Skrb za prosveto in učiteljstvo v Jugoslaviji Objava glavne uprave JUU po sobotnem posvetovanju

Včeraj smo poročali o seji uprave JUU v Beogradu, kateri so prisostvovali tudi predstavniki vseh banovinskih sekcij. Potem ko so temeljito preučili vse važne zadeve prosvete, šolstva in učiteljstva, so sprejeli naslednje sklepe, ki morajo zanimati vso na napredku šolstva zainteresirano javnost. Bolj kakor kdajkoli doslej se vsiljuje potreba, da se učiteljstvo čimbolj briga za zaščito dece. Zaščita se najučinkoviteje izvaja pri ustanovitvi šolskih kuhinj, kjer jih je ni, in s skrbjo za izboljšanje socialnega in zdravstvenega stanja šolske mladine, s skrbjo za pomoč siromašni mladini ob sodelovanju šole in dobrodelnih društev ter ob sodelovanju učiteljskega pri delu za zaščito mater in otrok.

Ljudska šola še vedno ni zadostno preiskavana, da bi mogla v polni meri izvrševati svoje naloge in da bi nemoteno služila pouku in napredku mladine. Še vedno so prazne šole, posamezni razredi so brez učiteljev. Uredba o vzdrževanju ljudskih šol je pokazala nekatere pomanjkljivosti, zato jo bo treba revidirati, da se popolnoma zagotovijo učna sredstva in neovirano poslovanje.

Nenavadno težaven je položaj narodnih učiteljev v splošnem, še posebno pa onih na vasi. Zaposlavljeni so v tretjem drzinskem razredu, pomanjkanje življenjskih potrebščin pa je danes v krajih, ki so daleč od prometa, občutnejše kakor drugod. Družine poročenih državnih uradnikov dandanes mnogo težje prenašajo žrtve kakor prej. Saj so žene v državi službi prikrajšane za draginsko doklado. Zaslužni prosvetni delavci, ki se jim že iz teka službena doba, hudo občutijo omejitve, ker ne dobijo V. skupine, s čimer je učiteljski stan močno zapostavljen nasproti ostalemu uradništvu. Ko pa stopijo v pokoj, otežkoča upravni postopek za ureditvijo pokojnine njihovo stanje, ker je treba na pokojnino čakati po več mesecev. Mladi učitelji pa občutijo grenkobo svojega položaja pri vstopu v službo, ko morajo po več mesecev čakati na svoje prejemke in še morajo prvo plačilo pokloniti pokojniškemu skladu, medtem ko celotni prejemki daleč zaostajajo za najskromnejšimi potrebami siromašnega človeka, ki stopa v javnost. Iz tega razloga naj se tretji in drugi drzinski razred izenačita s prvim; dohodki poročenih učiteljev naj se izenačijo z ostalimi; učiteljstvo naj brez omejitve napreduje v V. skupino; uvede naj se avtomatično izplačevanje pokojnine, učiteljem-začetnikom pa naj se pri nastopu službe zagotovijo redni prejemki; to so bistvene zahteve učiteljskega, ki predstavlja predvsem moralne pravice učiteljskega stanu krši po ugoditvi. Dalje je treba popraviti krivice, storjene učitel-

stvu v zadnjih letih z odpusti iz službe, s premeščanjem, z izmenjavo upraviteljev in z upokojitvijo. Predvsem pa naj se ukine uredba o dodeljevanju učiteljstva brez pravice na povračilo stroškov, kar se danes izvaja na škodo učiteljskega in šole. Krivice iz preteklosti, storjene pri napredovanju, je treba popraviti s prevedbo v odgovarjajoče skupine.

Pri polni uvidenosti težavnega položaja države je treba posvetiti pozornost posebno težavnemu stanju, v katerem so se znašli poleg ostalih uradniških vrst učitelji ljudskih šol. Neobhodno potrebna je nagla pomoč vsem državnim uslužbencem. Njihova oskrba z življenjskimi potrebščinami preko nabavnih združenj je samo eden izmed ukrepov za izboljšanje njihovega stanja. To pa še ni rešitev vprašanja preskrbe državnih uslužbencev. Delovanje v tej smeri je treba nadaljevati. Dohodki naj se uravnotežijo z naraščanjem dragin; pravilno naj se uredi oskrbovanje državnih uslužbencev; pomagati je treba pri razdelitvi državnih uslužbencev in po pravici naj se moralno statuira položaj državnih uslužbencev z revizijo uradniškega zakona. Stremeti je treba za tem, da se okrog Osrednjega odbora organizacij državnih in samoupravnih uslužbencev in upokojencev zbere tudi one organizacije, ki zdaj še ne sodelujejo; tako naj se čimprej ustvari skupina Zveza državnih in samoupravnih uslužbencev in upokojencev kraljevine Jugoslavije.

Na seji upravnega odbora so razpravljali o skupnem nastopu prosvetnih stanovskih organizacij, da se določijo pogoji na današnji narodni položaj in na dolžnosti, ki jih takšno stanje zahteva od vzgojiteljev in rodoljubov, predvsem pa od njihovih organizacij. Iz tega izhaja neodložljiva potreba povezanosti in ustanovitve Zveze stanovskih prosvetnih organizacij kraljevine Jugoslavije.

Upravni odbor JUU je sklenil, da skliče v aprilu 1941 sejo glavnega odbora, na kateri bodo poleg drugega sterceni potrebni sklepi sklicanja glavne skupščine JUU. Ob tej priliki se je posebno naglasila potreba, da se učitelji zbero okrog svoje organizacije in da sreska društva sprejmejo vpise novih članov, ker bodo le vsi učiteljski složno čimveč doprinesli k ugodni rešitvi važnih vprašanj prosvete, šole, učiteljske in stanovske organizacije. Današnje stanje odločno zahteva zbiranje vseh narodnih sil. Ta duh mora prevzeti vsi učiteljski stan in njegovo organizacijo. Izražati se mora v vseh njegovih edinicah, na vseh učiteljskih zborovanjih. V to smer naj uravnajo svoje delo vsi odbori sreskih društev JUU, ki se morajo truditi, da se bo na zborovanjih manifestirala učiteljska slo-

žimprej nakazujejo posmrtno. Sporočila sem priložil prejemni list št. 1512. v upanju, da bo zdej vse v redu in da dobim v kratkem denar. Toda kako grodo sem se zmotil! Čakam mesec dni, čakam dva meseca, pa ne dobim ne denarja ne odgovora... Sit tega zavlačevanja napišem 27. decembra 1940 precej čisto pismo z grožnjami, da bom tožil, če ne dobim, kar mi gre. Zdej šele so se gospodje zganili in mi poslali prepirčno obvestilo, da so sklenili dati mi (reci in piši) 312.50 din, priznajo mi pa pravico do pritožbe na upravni odbor članov, če s tem nisem zadovoljen.

Človek bi skočil iz kože za tako nesramnost! Kričal bi in tožil, vendar sem zaupal v pravico ljudstva in upravnega odbora članov in sem včeti pritožbo.

In zdej namostno ugodne rešitve članov! Tolajbo tiskovino »Oštečenih članov! Vsač čitatelj lahko sam presodi točnost poslovanja in kulturnost te nad vse človekoljubne »humanitarne zadruge«.

Sorodnika sem imel zavarovanega za 5000 din, na prispevkih sem vplačal 2502,25 din, za odgovore sem moral prilagati znamke. In za vse to naj zdej dobim 312.50 din, torej niti 1% obresti od vplačanega denarja!

Je to pravica, je to človekoljubnost? Je, pa še kakšna! Jaz siromak sem si trgati od ust n stradati, da se ti ljudje lahko dobro živijo in na naš račun uživajo ugled in nosijo lepo določeno ime »humanitarne zadruge«.

Vsekar jim je oblast prepozno stopila na prste.

Najbolj oškodovan član.

Alojz Schildenfeld †

Vransko, 12. marca. V ponedeljek smo spremili na zadnji poti dne 8. t. m. umrlega najstarejšega Vransana g. Alojza Schildenfelda. S pokojnikom lega v grob mož stare korenine, mož, v katerega so imeli zlasti kmečki sloji neomajno zaupanje. K njemu so se zatekali ljudje po nasvete iz daljne in bližnje okolice. Marsikomu je ublažil položaj ter ga s pametnim, izkušenim nasvetom obvaroval škode. En sam primer: K pokojniku mrtvaški postelji se je prišla posloviti kmečka žena s hčerko. Po molitvi je vstala, rekla: »Poglej, Milica, ta gospod so me pred 30 leti rešili, da nisem bila obsojena. Vse me je obsojalo, le gosp. Schildenfeld so se zavzeli za mene. Večno jim bom hvaležna.« — Nešteto je enakih primerov.

Rajnik se je rodil 20. 10. 1856 na Vranskem. Po končanih študijah je stopil v službo pri sodišču na Vranskem, od koder je bil potem premeščen k okrajnemu sodišču v Pliberk, od tam pa k sodišču v Soštanj. Ko so mu medtem pomrli starši, je zapustil sodno službo in prevzel na Vranskem obširno Schildenfeldovo pose-



Naše koncertno občinstvo, ki bo drevi drugič poslušalo čudovito komorno muziko svetovno znanega Poltronierjevega kvarteta, bo deležno glasbenega užitka, ki ga je sleer deležno le koncertno občinstvo v celoti. Kritika si je edina v tem, da gre čisto mesto med predstavami te najdelikatnejše panoge prav temu kvartetu, ki ga sestavljajo res za to glasbo izvoljeni umetniki. K nam prihajajo iz Beograda, kjer jih je koncertno občinstvo sprejelo z vsem navdušenjem in se divilo muziki, kakršne do zdej še niso slišali. Umetniki bodo izvajali Dvojakov, Verdiev in Haydnov kvartet. Vstopnice so v predprodaji v knjigarni Glasbene Matice na Kongresnem trgu. Koncert bo v veliki Filharmonični dvorani. Začetek bo točno ob 20. uri.

LES, STEKLO, KOVINE

čisti izvrstno

VIM

stvo, na katerem je gospodaril skupno s svojo soprogo go. Marijo skoro 50 let. — Pokojnik je bil ves čas zgleden član tukajšnjih društev, dolgo let član občinske uprave, ves čas pa v upravnem odboru tukajšnje posojilnice. Pogrešalo ga bo zelo lovsko društvo, kateremu je pripadal vse do svoje smrti. Kljub visoki starosti se je udeleževal vsakega lova z vso mladeniško čilostjo. Lovske anekdote o njem bodo med prebivalstvom trajno ohranjene. Udeležba pri pogrebu je pokazala, kako zelo je bil pokojnik priljubljen. Ljudje vseh

slojev in stanov so se zgnili od daleč in blizu, da ga pospremijo na zadnji poti in se mu s tem oddolže za dobroto, katere jim je storil. Pogreba so se udeležila tudi zastopstva vseh društev z Vranskega in iz okolice. Ob rodbinskih grobnici, kamor so položili zemeljske ostanke pokojnika k večnemu počitku, se je poslovil od njega z ganljivimi besedami posestnik in gostilničar g. Karol Košenina, pevski zbor pa mu je zapel žalostinke.

Blagemu pokojniku bodi lahka domača zemlja, žalujem pa naše sožalje.

835 milijonov za javna dela na Hrvatskem Ureditve cest, šol, uradnih palač in elektrifikacije

Zagreb, 13. marca. Ker redni dohodki banovine Hrvatske krijejo komaj najvažnejše potrebe, je bilo treba poiskati kredite izven rednega proračuna. Banovina Hrvatska bo pridobila 500 milijonov din z zapisi (po zgledu finančnega ministarstva), 335 milijonov din pa s posojili.

Predvsem želi hrvatska banovina čim bolj urediti svoje cestno omrežje. Nadalje je treba z melioracijskimi deli povečati poljedelsko proizvodnjo. 50 milijonov dinarjev bo šlo za zidanje ljudskih šol. V letošnjem letu nameravajo zgraditi 60 novih šol, popraviti in razširiti pa okrog 350 starih. 50 milijonov din je namenjen za zidavo bolnišnic in drugih zdravstvenih ustanov. S 30 milijoni din se bodo zgradile nove gimnazije v Zagrebu, Brodu, Novi Gradovi in Senju. Dela so se že pričela. 40 milijonov din je določen za zidavo novih

klinik in drugih ustanov medicinske fakultete v Zagrebu. 15 milijonov din je namenjen zidavi dijaških domov in vseučiliških menz, 50 milijonov din bo šlo za zidavo novih banovinskih uradnih zgradb. Zgrajena bo nova banovinska palača, kjer bo tudi banovo stanovanje.

Slednjik je določenih 75 milijonov dinarjev za elektrifikacijo banovine Hrvatske. V glavnem bo ta vsota šla za zidavo velike hidrocentrale pri Sušici (Vinodol) in za daljnovod z napetostjo 100 kw od Suške do Karlova, torej na daljavo 140 km. Daljnovod je delno že zgrajen in so ponekod že tudi napeljavne žice. To je kratek pregled investicijskih del, ki se bodo, v kolikor se še niso, pričela ob sedanjem ugodnem vremenu. Kakor rečeno, bo denar 835 milijonov din pridobil z vpisom banovinskih zapisov in s posojilom pri Državni hipotekarni banki.

Najstarejše društvo v Trzinu

izkazuje močno poživljeno prosvetno delo

Trzin, marca. V petek 28. februarja je bil v gostilni pri Bastiju občni zbor Bralnega društva. Bralno društvo je najstarejše slovensko društvo v Trzinu in je matica vseh drugih prosvetnih društev. Iz njega se je porodilo Prosvetno društvo sv. Jožefa, Sokolsko društvo in Orel. Dvainpetdeset let je zborovalo Bralno društvo; pokazalo je, da ni od starosti izžepano, temveč da brsti iz njega vedno novo življenje. Zadnja leta so prišli za krmilo mladi moške in ugotovili moramo, da se pod njihovim vodstvom društvo nad vse razveseljuje razvoja. Velikostno so izvedli petdesetletnico društva leta 1939, lani pa so najeli pri društvu Ošabniku lep lokal, ki služi kot dvorana

za predavanja, za pevske vaje in kot knjižnica. Pevci z veseljem posejajo pevske vaje, številni predavatelji se množi, prav tako številni poslušalci, knjižnica pod vodstvom Ivana Stoparja rase kakor še nikdar doslej. Zato je podelil občni zbor dostojanstveno, v zaupanju do sodelavcev in v veri v prosvetno poslanstvo društva.

Pripravljenih je bilo 8 predavanj, katerih se je udeležilo skupno 934 poslušalcev. Dalje je priredilo društvo 18. maja jugoslovensko-bolgarski večer, drugi dan pa z bolgarskimi gosti izlet v Kovor in Križe, 14. julija pevski izlet v Kamniško Bistrico in Radomlje, kjer je na pevski slovesnosti društveni pevski zbor želi pri svojem nastopu uspeh, 1. decembra je nastopil pevski zbor na sokolski akademiji v proslavo narodnega praznika in 24. decembra na vojaški božičnici v Sokolskem domu. Lepo je uspela društvena predpustna prireditev. Vse prireditve so prinesle tudi lep dohodek, kar je bilo razvidno iz poročila blagajnika Avgusta Primožiča. Predsednik pevskega zbora Lovro Ahčič je poročal o vajah in o javnih nastopih. Ovirano je bilo delo zaradi odsotnosti pevovodje in mnogih pevcev, kljub temu pa je bil obisk vaj razveseljiv. V knjižnici je bilo izposojenih 2853 knjig nasproti 1563 v prejšnjem letu, v istem razmerju je naraslo tudi število obiskovalcev. Izposojilna je znašala 5277 din in je bilo nabavih 160 novih knjig.

Izbran je bil z velikim navdušenjem ponovno za predsednika Ciril Strih. Podpredsednik bo Tone Jerman, odborniki pa: Stefan Urbanc, Zdenko Lavička, Edi Ošabnik, Avgust Primožič, Ivan Stopar, Lovro Ahčič in Joža Papov; namestnika sta Janko Kalan in Janko Koder; zastavonoša Joža Javornik, namestnik Ivan Janežič, člana nadzorstva pa Frano Globočnik in Miha Gvardjančič.

Zastopnik ZKD iz Ljubljane Vekoslav Bučar je čestital k uspehom. Laskava pohvala, katere je bil deležen od zastopnika ZKD predsednik Strih in z njim vse odbor, je v polni meri zaslužena. Opravljeno delo hvali močno. Želim, da sodeluje pri plemenitemu stremenju vsa naša napredna javnost. S pristopom k društvu, s pridnim posejanjem vaj, z obilno udeležbo pri predavanjih in s posejanjem društvene knjižnice bo storjenega mnogo dobrega v korist posamezniku in celoti. Zborovanje je bilo zaključeno s slovensko himno.

Slička »dobrodelnega« zadružništva

Kako je poslovala Vzemna humanitarna zadruga v Beogradu

Kakor smo poročali, je beogradska policija uveljavila preiskavo o poslovanju Vzemne humanitarne zavarovalne zadruge, ker se je priglasiela cela vrsta oškodovancev. Od enega izmed njih smo prejeli naslednje pismo iz Prekmurja:

Pred nekaj dnevi sem podpisani prejel tiskovino, s katero sem bil obveščen, da je imenovana zadruga v konkurzu in je likvidirala, da pa kljub temu še vedno nadleguje člane s pozivi, naj redno plačajo prispevke. Tiskovina nosi podpis »Oštečen članovi«. Le ti svari ostale člane, naj ne nasodajo pozivom in naj ničesar več ne vplačajo. Ker sem sam med temi »Oštečenimi članovi« in med njimi mogoče najbolj oškodovan, navajam svoj primer v presoji vsakomur, da bo vsak sam mogel ugotoviti človekoljubnost in kulturnost te zadruge in upravičenost svari »Oštečenih članov«.

Maja 1934 sem zavaroval sorodnika za 5000 din in to za primer smrti. Sorodnik je umrl 2. aprila 1940, kar sem takoj prijavil zadrugi, predložil sem smrtovnico in

prosil za izplačilo zavarovane vsote. Dobil sem odgovor, da mi posmrtnina ne pripada, ker nisem vplačal vseh prispevkov, da dolgujem še 187.50 din in da naj ta znesek takoj plačam, ker me bodo sicer tožili.

Mislite si moje razočaranje in jezo! Ker hranim vse priznanice, sem poslal izkaz vseh vplačil s točno navodbo vplačane zneska, dneva vplačila, vplačano število in ime poštnega urada. Kljub temu izkazu me je zadruga zavrnila, češ, da za januar, februar in marec 1940 nisem poravnal prispevkov in da dolgujem še 134 din; sicer pa naj predložim priznanico za mesec marec.

Ponovno sem sporočil in s točnimi podatki dokazal, da sem te prispevke plačal, predložil sem tudi zahtevano priznanico št. 6. poštnega urada v Rogoševcih z dne 26. marca 1940.

Po dolgem odmoru sem dobil poziv zadruge, naj predložim smrtovnico in prejemni list. Tako sem sporočil, da sem smrtovnico že aprila predložil in mora biti zato tam, naj je vsakakor poiščejo ter mi

Kulturni pregled

Ob jubileju Hinka Nučiča

V sredo zvečer je bila v ljubljanski Drami, na onih istih deskah, kjer je Hinko Nučič začel v svobodni domovini novo razdobje slovenske dramske umetnosti, proslava štiridesetletnice Nučičevega delovanja na odru. Razprodana hiša s slovesno nastojenim občinstvom je zgovorno pričala, da Ljubljana dobro pozna in ceni umetniško delo svojega rojaka, čeprav je Nučič skoraj že dvajset let eden izmed stebrov reprezentativne hrvatske Dramе.

Ko se je v razsvetljenem gledališču dvignil zastor, so bili na odru zbrani vsi ljubantovi ljubljanski tovariši in tovarišice. V ospredju je ležala pestra zbirka venecov. Pred te vnanje znake svoje slave je stopil Nučič in sprejemal dolgotrajni gromoviti aplavz občinstva. Tedaj je spregovoril v imenu gledališke uprave direktor Dramе, pesnik Pavel Golia in na kratko označil značaj slavlja in jubilarne neminljivosti zasluge za slovensko gledališče. Izrazil je željo, da bi Hinko Nučič sklenil svojo umetniško pot tam, kjer jo je začel: v ljubljanskem gledališču. V imenu ljubljanskih tovarišev ga je s presrčnimi besedami pozdravil predsednik njihove stanovske organizacije Drenovec, igralec J. a. n. pa je prebral čestitki bana dr. Natačana in župana dr. Adlešiča. Jubilarita je pozdravil tudi starostna slovenskih igralcev Danilo. Po tolikih besedah priznanja in hvale, po iskrenih ovacijah občinstva je očitno ganjen izpregovoril Nučič, izrazil v improviziranih stavkih svojo hvalečnost, dejal, da bi se rad vrnil v ožjo domovino,

če bi ji mogel prinesiti svojo polno moč in se je dotaknil svojega zaslužnega dela, ki so ga drugi prezirli: dela za slovensko-hrvatsko bratstvo in prijateljstvo. Občinstvo je s ploskanjem odobrilo tudi to njegovo prizadevanje, ki naj bi ga neugnanadaljeval. Oder z igralkami in igralci v svečanih oblekah, pozornost in navdušenje občinstva, jubilaritova ganjena beseda — vse to je ustvarilo tisto tople osredje, ki je pri Slovincih tako redko: ozačne zaupanja, priznanja in ljubezni do kulturnih delavcev. Naposled pa se je spustil tudi ljubljanski zastor nad štiridesetimi leti Nučičevega zavestnega umetniškega življenja in stvarjalnega dela.

Po nekoliko predolgem odmoru se je začela predstava drame Milana Begovića »Brez tretjega«. Je to eno redkih del iz jugoslovanske dramske produkcije, ki so šla z njeno izvožno znamko čez mejo in dosegla vrsto častnih uspehov. Spominjamo se laskavih priznanj francoske kritike ob pariskih predstavah l. 1937 ter lanskih kar izrednih uspehov v Berlinu in na drugih nemških odrih, kakor tudi v maju lanskega leta v Budimpešti. Samo avtor s tako močno dramsko žilico, kakor odlikuje Milana Begovića, je mogel uspešno rešiti težavno nalogo tako zasnovane drame. Igra, v kateri nastopata samo dve osebi, je vsekdar tvegan poskus, ki zahteva nenavadne tehnične spretnosti in vseh drugih dramskih in odskih odlik, da občinstva ne zdožločas in ne utruji. V drami »Brez tretjega« je vrh tega,

dejanje zgoščeno v tesen časovni prostor necele noči. Samo kdor izkustveno pozna trdne formalne zakone dramskega ustvarjanja, bo mogel v polni meri oceniti nosilno silo dialoga, ki so mu v dramati dvoje zaupane vse skrivnosti njegove uspeha. Vanj se preliva napeto dogajanje v dveh prepolnih dušah, ki se sprotičata v presunljivih afektih, zato mora teči s silo hudournika, če hoče gledalca potegniti za seboj.

Motiv Gige Baričeve je obdelal Milan Begović v romanu »Giga Baričeva«, ki je pravkar izšel v treh knjigah izdaje »Bibliografija domače in strane književnosti« v Zagrebu. Dejanje, ki se v romanu razvija z epično širino in zavjema v svoj okvir vse vojno in povojno življenje Zagreba, je tu stisnjeno v tri dejanja z ekonomijo izkušenega dramatika in dramaturga zgrajene drame. Je to ena najbolj uspešnih variacij na staro temo ljubosumnosti. Obe osebi, profesor matematike Marko Barič, ki se vrne po osmih letih kot pogrešani, že za mrtvega proglašeni vojni ujetnik iz Rusije in njegova žena Giga, sta izredno zanimivi in vsaka bi opravičila posebno študijo. Koliko gorja in čustveno »neprevajenih« doživljanjev se je nakopičilo v teh dveh dušah, koliko zatajevanih strasti, nedosanjanih sanj, samotnih upov, gorjupe bojazni, ponižanja, strahu in hrepenenja! S takšno silo se sprošča vsa ta čustvena usledina v težkih urah po srečanju dveh zakoncev, ki ju je vojna razgnala v poročni noči in ki se zopet najdeta po osmih letih! Medtem ko je Marko Barič samo močno izdelana in v svojske razmere po svetovni vojni postavljena varianta ljubosumnega, je Giga morda najbolj svojstvena žena ne le v Begovičevi, za psihologijo žene močno zanimivi dramski tvorbi, marveč v vsej literaturi slovenskega juga. Je to žena, ki

se ne da osvojiti; ona se sama daruje, kadar hoče. Zanj ne obstoje drugi zakoni, kakor zakon njegove lastnega dostojanstva, ki odloča, kaj bo storila. Je to žena-individuum, ne samo slepa izpolnjevalka zakona vrste in konvencij socialno-spolnega sožitja.

Kdo ve, koliko zadržanih čustev se sprošča v konfliktu z možem, ki se je nenadno vrnil iz tujine, kjer ga je že videla mrtvega: nekoliko posurovel od vojne, a s preporno dušo čustev, nad in pričakovani, ki jih je gojil osem let. V tem stopenjučem se konfliktu dveh duš, dveh temperamentov, dveh nezavestnih nakopičenih eksplozivnih strasti, v konfliktu, ki spremeni Gigo v morilko svojega moža, je Milan Begović morda najbolje izpričal svojo dramsko-tvorno sposobnost. Najsi se zadržimo kakor koli že glede upravičenosti ali neupravičenosti tega konflikta, ne moremo zanikati, da je dramski močno zgrajen in da se v njem odpro kdaj pa kdaj pogledi v brezno človeške notranjosti, v temine, ki jih lahko osvetli samo čista, nikomur odgovorna, naturna strast.

Velika teža teh dveh vlog zahteva prvovrstnih igralskih moči. Gigo je igrala tudi v Zagrebu ga. Vika Podgorska, ki je morala prevzeti za jubilejne predstave v Ljubljani in v Mariboru še nelahko nalogo, da prenese svojo vlogo v sorodni slovenski tekst. Z odlično govorniko tehniko, ki je vsekdar odlikovala našo umetniško visokovredno igralko, je premagala tudi to težkočo, čeprav ni že dolga leta igrala v svojem maternem jeziku; samo kdaj pa kdaj, zlasti v trenutku afekta so ji uha-jale besede izvirnega teksta. Ga. Podgorska, ki je tudi režiserski odlično izdelala slovensko uprizoritev Begovičeve drame, je pokazala kot Giga toliko stvarjalne moči in sugestivno učinkovito pripravevalno-

sti, da bi bila odveč vsaka beseda, ki bi dokazovala superiornost njene igre. Tudi Hinko Nučič je dal v svoji vlogi najboljšo, presenetljivo mnogo za leta, ki so le redkokdaj naklonjena vlogam toliko vitalnosti, močnatosti in sproščajoče se strastnosti, kakor je vloga Marka Bariča. Lahna borba s tekstom, ki ga je bilo treba prešturirati v drug, besedno tako soroden jezik, je tu in tam malce zabrisala spontanost njegove igre. V splošnem pa je bil njegov Marko Barič odrikljiv do odtenkov zgrajenega in doživljajočega značaja, težak in mračen v trenutku gorjupega ljubosumja, širok in sproščen v hipu radošči ali v Baričevem značilnem »harašču«.

Tako sta nam oba prikupila zabavška umetnika po dolgem času zopet pokazala svojo zrelo umetnost v delu, ki dostojno reprezentira višino hrvatske dramatike. Velik uspeh, ki sta ga požela, je dal tej jubilejni predstavi značaj gledališkega dogodka, ki ne bo tako kmalu pozabljen.

—

Razgovori o »Zvonu«

7. Vladimir Pavšič

Med mladimi sodelavci »Zvona« zavze-

Petek, 14. marta.
Ljubljana. 7: Jutrnji pozdrav, napovedi, poročila. — 7:15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 11: Šolska ura: Slovenski narodoslavci (prof. R. Bačar). — 12: Iz naše narodne zakladnice (plošče). — 12:30: Poročila, objave. — 13:00: Napovedi. — 13:02: Opoldanski spored Radijskega orkestra. — 14: Poročila. — 14:10: Turjskoprometno poročilo: Pokljuka in Komna, ponosni planinski postojanki. — 17:30: Vsakemu nekaj (Radijski orkester). — 18:10: Ženska ura: Domačnost (ga. Cilka Vračko). — 18:30: Plošče. — 18:40: Francošina (dr. Stanko Lehen). — 19: Napovedi, poročila. — 19:25: Solun in zahodna Tracija (dr. R. Šavnik). — 19:40: Plošče. — 19:50: Planinec 'lubi gorske cvetke (P. Kunaver). — 20: Rezervirano za prenos. — 22: Napovedi, poročila.
Beograd. 20: Simf. koncert. — 22: Slavl. prvi. — 22:50: Ples. — Zagreb. 20: Komorna glasba. — 20:30: Zvočna igra. — 21: Iz Gotovčevih oper. — 22:15: Ples. — Praga. 20:10: Koncertni večer. — 22:30: Češka glasba. — Sofija. 19:50: Prenos Puccinijeve opere »La Boheme«.

Iz Maribora

— Z našo lepo poezijo na mejo! Pevski zbor Slovenskega trgoveškega društva v Mariboru vrši pomembno narodno kulturno poslanstvo ob naši meji s populariziranjem naše lepe pesmi. V nedeljo 16. t. m. pohliti ta naš agilni mariborski zbor v obmejni Marenberg, kjer bo v tamšnjem Sokolskem domu s pričetkom ob pol 16. zapel izbrane narodne pesmi. Vse naše narodno občinstvo bo dalo priznanje vrlim pevcem s čim številnejšo udeležbo. Železniška zveza je zelo ugodna.

— Proslava predstava »Brez tretjega« v mariborskem gledališču. Slavljenca g. Hinko Nučič in ga, Vika Podgorca nastopita v prvi in vseh slednjih predstavah v M. Begovičevi zelo zanimivi trojedni drami »Brez tretjega«. Malo zasledbo nadomestila globina dejanja samega, še bolj pa umetniška pomembnost nastopajočih gostov, tako da obeta postati ta proslava za Maribor kulturni dogodek prve vrste.

— Narodno zvešne žene se zbera v torek 18. t. m. ob 20. v dvorani Ljudske univerze, kjer se bo vršil občni zbor ženskega društva v Mariboru.

— Tihotapke zadeve. Oblastva so za jela nekega 25letnega Ivana P. iz Maribora, ki je nosil precej težak nahrbtnik, v katerem je imel 25 kg saharina, igralne karte ter druge tihotapske predmete, ki so mu jih zaplenili. Tihotapsko blago je P. nameraval spraviti v Zagreb.

— Tihotapni preprogi. Z dvorišča na Radvanjski cesti 8 so doslej še neznan storilec ukradli 4 domače preproge v skupni dolžini 20 m. Lastnica Franciška Vovkova trpi občutno škodo.

— Nezgode in nesreče. 41letni viničar Mihael Ropić iz Zavrca pri Ptujju je po nesrečnem naključju prišel z desnico med vrata železniškega vagona, ki so mu odškljnila dva prsta. Pri telovadbi je padel 12letni Slavko Golob iz Slovenske Bistrice tako nesrečno z drga, da si je zlomil levo roko. Roko si je zlomil tudi 11letni vrtarjev sin Edvard Slatinský s Pobrežja, ki je padel na domačem dvorišču. V Spodnji Poljskavi je glomazna zmečkala prste na roki 9letnemu posetnikovemu sinu Rudolfu Kobanu. Vsi posrečenci se zdravijo v splošni bolnišnici.

— Oproščena. Dne 27. oktobra 1939 se je vršila pred malim kazenskim senatom mariborskega okrožnega sodišča razprava proti 7 obtoženim, ki so bili obsojeni na zaporno kazen od 7 dni do 17 mesecev strogega zaporja, in sicer v zvezi s svojočasno afero o lažnem konkurzu, o čemer je poročal tudi naš list. Med obtoženci je bil tudi 49letni hišni posestnik Maks Korže iz Maribora, ki je bil obsojen na 7 mesecev strogega zaporja ter na izgubo častnih državljskih pravic za dobo 2 let. Obsojen je bil na podlagi izpovedi bivšega trgovca Antona Auerja, čes da je od začetka pomlad 1938 do 25. marca 1937 prikrl 250.000 din gotovine, ki mu jih je navodno izročil Auer, pred Auerjevimi upniki. Že pri razpravi je g. Korže tajni vsako krivdo ter višji proti sodbi priznal. Vrhovno sodišče, ki je sedaj Koržeta in njegovo ženo Terezijo, ki je bila tudi svoj čas obsojena na 4 mesece strogega zaporja, popolnoma oprostilo vsake krivde in kazni.

— Obsojen vionilce. Lani v maju je bilo v okolici Maribora, zlasti v Limbušu, izvršenih več tatvin in vionilov, ki so pa nehali, ko so oblastva aretirale 21letnega Avgusta Skoka, ki se je moral večkrat dopolniti zagovarjati pred malim kazenskim senatom mariborskega okrožnega sodišča. Obtožen je bil zaradi 13 tatvin in vionilov, ki jih je tudi priznal. Skok je bil obsojen na leto dni in 5 mesecev strogega zaporja.

— V tajni razpravi je mali kazenski senat mariborskega okrožnega sodišča obsodil 41letno Teofiljo Klampferjevo s Pobrežja na 4 mesece zaporja, ker je 15. januarja v Hutterjevi jedilnici žalila naš narodni čut. Državni tožilec je zaradi preizkušnje kazni prijavil priziv.

Iz Celja

— Zanemarjene ulice. Ob deževnem vremenu plavajo vse netlakovane ulice v mestu in netlakovani hodniki za pešce v blatu in brozgi. V tem pogledu prednjači križišče Mariborske ceste in Aškerčeve ulice ter vsa Aškerčeva ulica. Prebivalstvo je zaradi tega upravičeno nevoljno in se vprašuje, zakaj občina ne skrbi za pravočasno in temeljito čiščenje in posipanje teh ulic in hodnikov. Upamo, da bo občina posvetila tem docela nepotrebnim nedostatom odslužbo večjo pozornost.

— Modernizacija hodnika za pešce ob Mariborski cesti se po daljšem presledku spet nadaljuje. Sedaj tlakujejo hodnik od konca Aškerčeve ulice proti Sokolskemu domu v Guberju, nato pa bodo hodnik asfaltirali. Modernizacija tega izredno frekventiranega hodnika ob državni cesti je bila že nujno potrebna.

— Brezposelnost. Pri celjski borzi dela je bilo 10. t. m. v evidenci 1476 brezposelnih (1184 moških in 292 žensk) nasproti 1498 (1218 moških in 280 žensk) dne 28. februarja. Delo dobi 10 pomožnih delavcev za rudnik, 10 hlapev, 2 čevljarstva pomočnika, po 1 krojaški in mizarjski pomočnik, 15 kmečkih dekel, 8 kuharic, 4 služkinje in 1 postrežnica.

— Predavanje o Hrvatskem Primorju je priredila v sredo zvečer Jadranske straža v Celju s sodelovanjem celjskega »Putnika«. Predavalnica ljudskega vseučilišča je bila zasedena do zadnjega kotička. Predavatelj g. J. S. Vrginjanin je povedel potporočila s Susaka, od koder je pokazal tudi posnetke učinka božičnih nepričakovanih bomb, v Bakar in Bakarac in dalje vzdolž obale z izredno zanimivimi posnetki fjorda Zavratinice in velebitških sten nad morjem na otoku Pag in Rab, nato pa v priljubljeno kopališča na otoku Krku. S sliko in besedo je prikazal vsak kraj, njegove lepote in zanimivosti, starine in umetnine ter življenje tamkajšnjih prebivalcev in letoviščarjev. Lepo predavanje je dosegel velik uspeh.

— Brzi turnir CSK Celjski šahovski klub je priredil v sredo brzi turnir za drugo moštvo. Turnirja se je udeležilo 10 igralcev. Prvo mesto si je osvojil F. Lorbec z 8, drugo F. Grein s 6 in pol, tretje B. Pleterški s 5 in pol točke.

— Šahovski turnir za prvenstvo Celja. Na seji turnirskega odbora je bilo v sredo večera odrejenih naslednjih 12 udeležencev turnirja za prvenstvo Celja: Mirko Fačec, Josip Grašar, Kazimir Medić, Emil Ruper, inž. Štefko Savcic, Josip Schneider in prof. Marjan Tavcar (vsil člani Celjskega šahovskega kluba), Emil Csörgő,

Anton Golja, France Mirnik in Franjo Schneider (vsil člani Šahovskega kluba Guberje) ter Ferdo Lorbec, ki ni član nobenega kluba. Vsi navedeni igralci morajo biti drevi točno ob 20. navzoči pri žrebanju števil. Takoj po žrebanju se prične I. kolo. Vodja turnirja je g. Niko Latinič, njegov namestnik pa g. Jakob Rajšek. Turnirja se bodo torej udeleževali skoraj vsi najmočnejši igralci iz Celja. Borba bo gotovo zelo ceštra tako da bodo prišli tudi gledalci na svoj račun.

— Del celjskih Jadranskih stražarjev. Krajevni odbor Jadranske straže v Celju je imel v sredo zvečer v meščanski šoli 12. redni občni zbor. Predsednik g. dr. Gorčan je v svojem poročilu omenil veliki uspeh patriotske proslave Jadranskega dne v Celju. Krajevni odbor je priredil v preteklem poslovnem letu več propagandnih predavanj za spoznavanje naše domovine ter vzbujanje nacionalne in državljanske zavesti. Število članstva je lani naraslo. Predsednik je počastil spomin umrlega člana in bivšega odbornika dr. Gvidona Serneca ter se zahvalil vsaj javnosti, tisku, šolam in učitelstvu za podporo. Tajnik g. M. Gerlanec je poročal da je bilo delovanje društva kljub resnim in usodnim časom prav živahno. Velik uspeh je dosegla akademija JS lani v novembru, ki je doživela 7 predstav. Na Ostrožnem je več let deluje odsek JS, lani pa je bilo osnovano poverjenstvo JS v Cretu. Blagajniško poročilo je bilo prav zadovoljivo. Čisti dobiček privedel je odbor nakazal podmladkom in dijaškim kuhinjam. Na predlog primarija g. dr. Raispa je prejel odbor razrešnica. Nato je bil izvoljen dosedanj odbor s g. dr. Alojzijem Gorčanom na čelu.

— Na zborovanju lovskega društva v Celju je predsednik g. direktor Mravljak naglasil prisrčno razmerje v zeleni bratovščini. Krivolovstvo s zanjkarstvom se je razpaslo, da je nevarnejše kakor s puško. Potrebne so oštre kazni. Tajnik ravnanje Zoriko je poročal, kako je društvo skrbelo za gojitev divjadi in kako je pospeševalo lovstvo s nagradami lovskim čuvanjem. V celjskem okolišu je bilo pokončanih 275 kraguljev in skobcev, 317 srak in 507 šoj. S fosfoginom je bilo zastrupljenih 3.887 jajec, ki so jih z uspehom položili vranam. Pri dražbi zaplenjenega lovskega orožja je bilo ugotovljeno, da je spet prišla na dražbo puška, ki je bila že pred leti zaplenjena in poteni na javni dražbi prodana interesentu, ki je imel običajno dovoljenje za nabavo orožja. Krivolovci se torej poslužujejo tretjih oseb, ki izdajo orožje, da ga po dražbi kupijo od njih. Zveza naj izpostavi uredbo, po kateri bi do k dražbi zaplenjenega orožja pri sodišču in sreskih načelnih pripuščeni le člani lovskega društva. Sledila so še ostala poročila, odbor je ostal neizpremenjen. Sprejeta je bila zaupnica predsednika Zveze dr. Krejčiču.

Gospodarstvo

Industrija se izogiba Slovenije

Že pred leti smo na tem mestu opozarjali na veliko nevarnost, ki preti Sloveniji in njenemu gospodarskemu razvoju, zlasti pa zaposlitvi prirastka prebivalcev zaradi tega, ker se nova industrijska podjetja pri naseljevanju izogibajo Slovenije. Na eni strani je bila temu vzrok tendenca merodajnih činiteljev, da se naseli industrija v centru države, na drugi strani pa so pričele vedno bolj odvracati podjetja naraščajoče samoupravne davštine v Sloveniji. Kakor se zdi, je škoda, ki jo trpijo zaradi tega, ker se v Sloveniji v vedno manjšem številu ustanovljajo nova industrijska podjetja, še mnogo večja nego škoda, ki nastaja s tem, da so nekatera podjetja prenesla del svojih obratov izven Slovenije.

Ministrstvo za trgovino in industrijo je pravkar izdalo obsežno statistiko industrije kraljevine Jugoslavije z adresarjem industrijskih podjetij, ki vsebujejo doslej neobjavljene podatke za 2940 industrijskih tvornic odnošno 4257 tvornic in to po glavnici, delovnih mestih, številu osebja, pogonski sili in vrednosti proizvodnje v letu 1938. Tabelelarijat del obsega 118 strani velikega formata z izčrpnimi tabelami. Poleg tega vsebuje knjiga na 14 straneh statistiko o obrtnih dovoljenjih, izdanih v letih 1933 in 1939 in končno na 53 straneh adresar industrijskih podjetij, ki je razvrščen po strokah in banovinah S to publikacijo je trgovinsko ministrstvo privikar objavilo izčrpe upadne podatke o stanju naše industrije (knjiga se naroča preko statističnega oddelka za industrijo in obrt ministrstva za trgovino in industrijo, Miroša Velikog 14-IV. ček, račun šte. 56081 ali pa preko industrijskih in obrtnih zbornic in večjih knjigarn).

Gornja publikacija nam nudi med drugim tudi zanimivo gradivo o razvoju industrije v posameznih banovinah in sicer od začetka leta 1919 naprej. Po končani svetovni vojni je bilo v Sloveniji 433 tvornic (21,8% celotnega števila), v banovini Hrvaški 511 tvornic (27,9%), v ostali državi pa 867 tvornic (47,9%), od tega prven del v dunavski banovini, namreč 490 tvornic.

Od začetka leta 1919 pa je naraslo število tvornic v Sloveniji za 403 v banovini Hrvaški za 656 in v ostalih banovinah za 1134. Prirastek je znašal v teh 20 letih v Sloveniji 89%, v banovini Hrvaški 128% in v ostalih banovinah 130%. Največji prirastek beleži uprava mesta Beograda, kjer se je v teh 20 letih število industrijskih podjetij povečalo od 103 na 319, to je za 210%. Znatni prirastek pa beležita tudi moravska banovina (od 64 na 158) in vardarska banovina (od 43 na 161).

Za dravsko banovino, banovino Hrvaško in ostale banovine navaja statistika število ustanovljenih tvornic za posamezna leta od začetka leta 1919 do konca leta 1938. Če ustanovitve tvornic v teh 20 letih razdelimo na tri najvažnejša razdobja, to je na razdobje od leta 1919 do leta 1929, ko je

prilo do preureditve države, na drugo razdobje od 1930 do 1934, ki obsega dobo krize, in na zadnje razdobje od 1935 do 1938, tedaj dobimo naslednje sliko:

	stanje	stanje	stanje	stanje	stanje
	1918	1919/29	1930/34	1935/38	1938
v Sloveniji	433	289	87	27	856
v Hrvaški	511	438	143	75	1167
v ost. drž.	867	663	258	213	2001

Ustanovitve novih tvornic v Sloveniji je zlasti v zadnjem razdobju občutno nazadovale, kar nam kažejo zlasti odstotne številke za posamezna razdobja. Od skupnega števila tvornic ob koncu leta 1918 in od skupnih prirastkov v posameznih razdobjih je odpadlo na Slovenijo, Hrvaško in ostalo državo v odstotkih:

	1918	1919/29	1930/34	1935/38	1938
Slovenija	21,8%	20,8%	17,8%	8,6%	
Hrvaška	27,9%	31,6%	29,2%	23,8%	
ost. država	47,3%	47,6%	53,0%	67,6%	

Po zedinjenju je bilo od vseh tvornic v naši državi 24,8% ali skoro ena četrtina v Sloveniji. Že v razdobju 1919—1919 je od skupnega števila novih tvornic prišlo v Slovenijo le 20,8%, v naslednjem razdobju 1929—1934 le 17,8%, v zadnjih štirih letih od 1935 do 1938 pa komaj 8,6%. V tem zadnjem razdobju je več nego dve tretjini vseh novih tvornic odpadlo na področje države izven Slovenije in Hrvaške. Delež, ki je v zadnjem razdobju pri ustanovitvi novih tvornic, odpadel na Slovenijo je tako majhen, da mora že to dejstvo vzbuditi največjo skrb za bodoči gospodarski razvoj naše ožje domovine. Pomen Slovenije v celotni industrijski produkciji naše države postaja vedno manjši, medtem ko je Hrvaška v glavnem obratna svoj prejšnji delež. Pri vsem tem je še upoštevati, da je Slovenija v svojem industrijskem razvoju še bolj zostala v poslednjih dveh letih, ki v statistiki nista upoštevani, to je v letu 1939 in 1940.

V tvornicah, na katere se nanaša statistika, je bilo povprečno v letu 1938 zaposlenih 196.930 delavcev in nameščenec, od tega 48.781 v dravski banovini. Skupno število tvornic se je po tej statistiki v vsej državi povečalo od 1831 v začetku leta 1919 na 4024 ob koncu leta 1938, od tega v Sloveniji od 433 na 856, v Hrvaški od 511 na 1167 in v ostalih banovinah od 867 na 2001.

V zvezi z gornjimi številkami nas ne smejo motiti razmeroma ugodni podatki, ki se tičejo vrednosti industrijske produkcije. Ta je znašala v letu 1938 v vsej državi 15.755 milijonov, od tega v dravski banovini 4189 milijonov, v Hrvaški 5854 milijonov in v ostalih banovinah 5713 milijonov. V tej vrednosti industrijske produkcije je upoštevana tudi vrednost surovin, ki pa jih mora Slovenija kuinovati drugje. Za gospodarsko bilanco pa je važna tangenta, ki odraža na vrednost predelave, ki pa iz te statistike ni razvidna.

Splošni indeks cen v trgovini na debelo je v februarju narasel za 4,6 točke ali 3,0% na 155,3.

V primeri s februarjem lanskega leta je bil in z zadnjim februarjem pred izbruhom vojne znaša povečanje posameznih indeksov, kakor sledi iz naslednje razpredelnice:

	indeks cen	indeks cen	indeks cen	indeks cen
	rastl. živ.	min. ind.	ind. prod.	ind. prod.
febr. 1939	85,8	61,9	90,8	76,5
febr. 1940	97,0	83,6	109,0	96,5
febr. 1941	213,7	133,1	144,0	141,6

razlika nasproti febr. 1939 149% 115% 58% 85%

Navzlic občutnemu povečanju indeksa cen živine in živilskih proizvodov beleži indeks cen rastlinskih proizvodov še vedno največji dvig v zadnjih dveh letih, namreč za 149%. Indeks cen živine in živilskih proizvodov se je povečal za 115%, medtem ko znaša povečanje indeksa cen industrijskih proizvodov le 85% in indeks cen mineralnih proizvodov le 58%.

V primeri s februarjem lanskega leta pa se je dvignil indeks cen rastlinskih proizvodov za 120%, indeks cen živine in živilskih proizvodov za 59%, indeks cen živine in živilskih proizvodov za 59%, indeks cen mineralnih proizvodov za 32%

in indeks cen industrijskih proizvodov za 47%.

V dveh letih se je indeks podvojil. Splošni indeks cen, ki je znašal predlanskim v februarju 76,6 in v lanskem februarju 94,9, se je v letošnjem februarju dvignil na 155,3. Povečanje nasproti lanskemu letu znaša torej 63,6%, povečanje nasproti predlanskemu februarju pa 102%.

V dveh letih se je torej indeks cen v trgovini na debelo podvojil. Sama indeksna številka 155,3 točke, ki se naslanja na povprečju cen iz leta 1928, pa nam pove, da so bile letos v februarju cene v trgovini na debelo za 55,3% večje nego leta 1928.

Zaščita domačih podjetij po novi uredbi o državnem računovodstvu

Nova uredba o državnem računovodstvu, ki stopi v veljavo 1. aprila, vsebuje tudi določbe za zaščito domačih podjetij. Paragraf 183 določa, da se morajo državne potrebe redno kriti z domačimi proizvodi in surovinami. Kadar je mogoče državne potrebe kriti z blagom domačega izvora, smejo pri licitaciji odnosno pri sklepanju pogodbe sodelovati samo naši državljani in oni tujci državljani, ki imajo v naši državi svoja podjetja. Če pa se državna potreba ne more kriti s proizvodi in surovinami domačega izvora, temveč le s proizvodi in surovinami mešanega izvora, ali če domači proizvajalci, predelovalci in podjetniki ne predložijo svojih ponudb, ali če nudijo cene, ki jih ni mogoče sprejeti, tedaj lahko pri naslednji licitaciji ali pogodbi sodelujejo tudi tujci državljani, ki imajo svoja podjetja v inozemstvu. V tem primeru so lahko ponudbe naših državljanov dražje od ponudb tujih državljanov do 10% od najnižje ponudbene cene.

Če se mora državna potreba kriti izključno s proizvodi ali surovinami inozemskega izvora, tedaj se dobava pod enakimi pogoji odda prvenstveno ponudnikom, ki so naši državljani, zatem ponudnikom-tujim državljanom, ki imajo pri nas svoja podjetja, in v tretji vrsti ostalim ponudnikom-tujim državljanom.

Zaradi pravilne izvajanja gornjih določb mora naredbodajalec pri sestavi posebnih pogojev točno določiti, kakšnega izvora mora biti predmet dobave, ali domačega, mešanega ali inozemskega izvora. Ponudniki na so dolžni v svojih ponudbah jasno označiti izvor predmeta in kraj proizvodnje. V primeru spora o izvoru blaga odloča trgovski minister, upoštevajoč pri tem rok, do katerega ostanejo ponudniki s ponudnimi cenami v obvezi nasproti državi. Gornje določbe veljajo tudi za nabavke in dela ter ostale usluge na breme izdatkov državnih fondov in ostalih izvenproračunskih sredstev.

Trgovsko zborovanje v Celju

Celje, 13. marca. V Narodnem domu je bila nocoj redna skupščina Zdrženja trgovcev za mesto Celje. Predsednik g. R. Stermecki se je najprej poročal o težkem gospodarskem položaju, ki so ga povzročili vojni dogodki v Evropi. Često so padali občutki, da povzročajo draginjo trgovci, producenti pa niso posvečali dovolj pozornosti. Občinstvo pa prihaja polgoma do prepričanja, da rastejo cene zaradi pomanjkanja blaga in da tega naraščanja trgovci ni zakrivil. Draginjo je povzročilo tudi dejstvo, da ni bilo že takoj v začetku vojne izvedeno maksimiranje cen glavnih življenjskih potrebščin. Kmalu so se začele pojavljati gospodarske težkote in težave s prehrano. Breme trgovine rastejo, dohodki pa upadajo. Bruto zaslužki pri raznem blagu so se po prvotni določitvi preznikih prodajnih cen delno zvišali, a ne v toliko meri, da bi bil trgovcu zagotovljen primeren zaslužek. Na podlagi uredb so trgovci zvišali prejemke svojim nameščenem zaradi naraščajoče draginje so bile uvedene tudi minimalne plače trgovskih nameščenec. Predsednik je podčrtal nujno potrebo prihranjenega povišanja prejemkov državnih nameščenec. Med milijoni trgovci so se pojavljale kritike, češ da jim veletrgovci ne dajejo dovolj blaga. Veletrgovci pa niso mogli vedno ustreči, ker jim ni bilo dodeljenega toliko blaga, kolikor so ga potrebovali. Sadna in ostala letina v celjskem okolišu je bila lani slaba. Za Celje prihaja v poštev zlasti hmeljska letina. Svinjska dolina je lani pridelala okrog 26.000 stotov hmeja, ki ga pa ni bilo mogoče spraviti v denar. V zadnjem času se je pojavila Rusija kot kupec in je kupila deset okrog 5.000 stotov hmeja, okrog 20.000 stotov pa je še neprodanih. Ob zaključku svojega poročila je predsednik pozval članstvo, naj ne bo nikoli malodušno, temveč naj ostane vedno na višku kotti tako najbolj služiti domovini in državi.

Tajnik g. Jakob Blžnec je poročal, da je imelo združenje konec preteklega leta 335 članov nasproti 346 konec i. 1939. Vseh v trgovini zaposlenih kvalificiranih in nekvalificiranih nameščenecv in nameščenec je bilo 766 nasproti 803 konec leta 1939. Na trgovski nadležnosti šoli so bili lani vpisani 103 vajenci in vajenke. Uspeh na tej šoli ni bil posebno razveseljuj. Tajništvo oravila tudi posle bolniške blagajne in višjega zavarovanja TBPD v Ljubljani. Število lani te bolniške blagajne je v Celju lani naraslo od 970 na 1044.

Združenje je imelo lani 180.800 din prejemkov in 158.200 din izdatkov. Prehitek zneska torej 22.600 din. Premoženje združenja je naraslo na 983.400 din, Proračun hiše združenja za l. 1941 predvideva 57.000 din prejemkov in 46.300 din izdatkov, torej 10.700 din prebitka, proračun združenja s tega pa 62.700 din prejemkov in 118.800 din izdatkov, torej 56.130 din primanjuljaja. Primanjuljaj bodo krili s članarino.

Skupščina je sprejela naslednje samostojne predloge uprave: Zaradi dosege čim temeljitejša teoretične in praktične izobrazbe se določa, da se naj v območju celjskega združenja sprejemajo kot vajenci ali vajenke samo dečki in deklice, ki so uspešno končali 4. razred meščanske ali kakšne druge srednje šole z mlačo maturo. Ob času sprejema v trgovski pouk morajo biti vajenci in vajenke stari najmanj 14 in največ 16 let. Uprava je pooblašena, da tudi v l. 1941 zniža ali popolnoma postavi članarino članom, ki so obubožali, onemogli ali pa zaradi drugih izrednih razmer ne morejo plačati članarine.

Gospodarske vesti

Uvedba nadzorne takse za inspekcije dela. Ministrski svet je predpisal uredbo o spremembi in dopolnitvi zakona o inspekciji dela, s katero se uvaja posebna

Zoper nevarnosti
infekcije skozi
ustno duplino
poskusite
okusane

KALACON
PASTILE

Dobivajo se v
vseh lekarnah.
Cena malega
zavitka din 8.—, velikega zavitka din 16.—.
Ogl. reg. S. br. 15510 27/6. 1939

nadzorna taksa v višini 1% predpisane prispevka za bolnišnico in nezgodno zavarovanje, ki ga pobirajo krajevni organi Suvarja (okrožni uradi za zav. delavcev). Od tega prispevka obdržijo okrožni uradi 5% za stroške, 10% dobi osrednja inspekcija dela v Beogradu, ostalih 85% pa b. novinska inspekcija dela.

— Predlog za uvedbo davka na premoženje. Zadnje sredo smo prinesli informacije beograjskega »Jugoslovenskega kurirja«, po katerih proučujejo na merodajnih mestih vprašanje spremembe našega davčnega sistema, pri čemer ni izključeno, da bo uvedeno neke vrste obdavčenje po načelih dohodnine, kar naj bi zmanjšalo bremena onim, ki danes plačujejo nesorazmerno velike davke. V zvezi z vprašanjem kritja izrednih državnih izdatkov prinaša sedaj »Jug. kurir« še nadaljnje informacije. Finančno ministrstvo je v zadnjih letih prejelo iz gospodarskih vrst številne predloge o tem, kako naj se krijejo izredni državni izdatki. Ti predlogi se nanašajo na najetje notranjega posojila, deloma na najetje prisilnega posojila in slično. Iz gospodarskih krogov pa je izšel tudi predlog, po katerem naj bi se zajamčilo kritje izrednih državnih potreb z določenim odstotkom premoženja. Ti krogi zastopajo mnenje, naj bi po vzoru drugih držav, ki so uvedle posebni enkratni davek na premoženje, tudi mi uvedli podobni enkratni davek po progresivni stopnji. Na ta način bi lahko država prišla do enkratnega zmatnega dohodka, ki bi omogočil kritje izdatkov za izredne potrebe države. Po iznešenem predlogu naj bi se ta izredni davek vplačal v državno blagajno v petih letih.

— Stanje Narodne banke. Najnovejši izkaz Narodne banke od 8. t. m. beleži povečanje obkta bankovcev za 88 na 14.061 milijonov din (lani je znašal 8. marca obk 10.205 milijonov). Vzporedno s povečanjem obkta so se zmanjšale obveznosti na pokaz za 24 na 3487 milijonov (lani 1928). Obveznosti z rokom so ponovno narasle od 700 na 900 milijonov, iz česar sledi, da je Narodna banka pliralna na trgu za nadaljnjih 200 milijonov din svojih blagajniških zapisov. Zlata podlaga se je v prvi četrtini marca dvignila na 1.0 na 2781,2 milijona stabilizacijskih din (lani 2035,3) v stvarni vrednosti 4466 milijonov din. Tuč devize, ki se ne štejejo v podlago, so narasle za 47,5 na 956,0 milijona din (lani 902,5). Precej pa so narasle v februarju menična in lombardna posojila, in sicer za 159,7 na 1845,6 milijonov din (lani 1807,5). Eskont bonov za narodno obrambo pa se je dvignil za 61 na 7189 milijonov (lani 1674). Glede na stvarno vrednost zlate podlage je znašalo 8. t. m. zlato kritje obkta bankovcev in obveznosti na pokaz 25,45%.

— Vinski sejem v Ljutomeru. Dne 4. marca je Vinarska podružnica v Ljutomeru priredila svoj trinaesti vinski sejem v lepo okrašenih dvorani g. Zavratnika. Razstava je bila nepričakovano dobro založena. Na izbiro je bilo 150 vzorcev vsake izlobovine vin. Kupilci so prišli iz vseh krajev Slovenije. Vino so pokušali si za znanost, vprašali po ceni a kupili so tokrat malo. Upanje je, da se bo cena vina usadila in da bodo še kupci in razstavljalci prišli na svoj račun.

Borze

13. marca

Na zagrebškem efektornem tržišču je bilo pri nesoremenjeni tendenci povprševanje za Vojno škodo do 477 in Bezer da je bil promet ok 477.50. Do zaključka je prišlo le v delnicah Trboveljske po 390.

DEVIZE

Ljubljana. Oficialni tečaj: London 174,57 — 177,77. New York 442,5 — 443,5. Curih 1028,64 — 1038,64. Tečaj na svobodnem trgu: London 215,90—219,10. New York 5480 — 5520. Curih 1271,10—1281,10. Privatni kiiring: Berlin 1772 — 1782. Solun 37,50 den.

Curih. Beograd 10, Pariz 7,00. London 17,10. New York 431, Bruselj 63, Milan 21,70. Madrid 39,50. Amsterdam 28. Berlin 172,50. Stockholm 102,5750. Oslo 98,50. København 83,50. Sofija 4,25. Lisabona 17,26. Budimpešta 85. Atene 3,00. Carigrad

Singapurski trikot

Največji rudniki kositra in najizdatnejše plantaže kavčuka na zemlji
Važno križišče svetovnega denarstva



Francoski »Figaro« objavlja o Singapuru članek, v katerem je rečeno:

Britska admiralteta je pred dnevi izjavila, da bo morska tesen med Malezijo in Borneom minirana. Minirana ožina predstavlja pot za vožnjo ladij, ki prihajajo sem iz Japonske, iz Indokine ter se tukaj znajdejo pred velikimi vrati Indijskega oceana na Pacifiku. Na eni strani teh vrat leži ozemlje Malezijskih držav, ki tvorijo sestavni del Britskega imperija, odnosno žive pod njegovim protektoratom; na drugi strani pa je Nizozemska Indija.

Tostran miniranega pasu ležijo

najbolj donosni pasovi

za pridobivanje kositra in največje plantaže kavčuka na svetu, da niti ne govorimo o najbogatejših petrolejskih vrelcih na zemlji. Ta kontrola se torej lahko smatra obremen za razširjenje blokade na del Rume-nega morja. Gotovo je, da je to Anglija ukrenila v sporazumu z Zedinjenimi državami, katere industrija črpa tukaj iz rudnikov za jeklo in gozdov za kavčuk.

Pomen Singapura za medkontinentalno trgovino ter

imperijsko strategijo

je velik. Singapur je veliko središče trgovine s kavčukom, poleg tega pa nekakšna osrednja livarna za kositer. Krasen položaj mesta s pristaniščem je povrh vsega še za okras. To pristanišče nima samo izvrstnega položaja, ampak je tudi sijajno varovano z ogromnimi bazeni. Tukaj se srečujejo vsi tovari, ki jih prevažajo med Indijo, Sundskimi otoki, tukaj

tekmujejo kitajski bankirji z evropskimi in japonskimi denarnimi močmi.

Singapur ima danes 6 do 700 tisoč prebivalcev. Angličani so to oporišče sistematično utrjevali skozi dvajset let, izvesti samo čas, ko je bila na krmlu laburistična vlada Ramsaya Macdonalda. Potrošili so za utrjevalna dela mnogo milijard. Toda imperijska obramba se ni z dovolj samo z utrjevanjem mesta in pristanišča, temveč je poleg tega izvežala tudi primerno

število kopne vojske, ki se rekrutira iz malezijskega ozemlja.

Del teh čet je danes koncentriran na meji Siam.

Britanski načrt za zaščito Indijskega oceana in Južnega morja v primeru vojne z Japonsko je znan: Pristanišče Singapur bi bilo v takšnem primeru zaprto, in urenila bi se nova prometna linija, ki bi se

začela pri obali Burme. Segala bi od Siam do Avstralije, priključena pa bi ji bila tudi Nizozemska Indija, ki razpolaga z

dovolj močno mornarico.

Po potrebi bi se obramba na tej črti lahko ojačila še z ameriškimi vojnimi ladjami.

Napad na konvoj

Potek dramatične borbe na morju

Nemški dopisni urad je prejel od očividca zanimiv opis napada na angleški konvoj. Poročilo pravi med drugim:

Prejimo na zaukaznem položaju. Stotila se je noč. Z vsemi napori iščemo na obzorju sumljive sence, ki oznanja približevanje sovražnega konvoja. Nenadoma slišimo za našim čolnom detonacijo. Svetilne bombe razsvetlijujejo obzorje. Eden naših čolnov se je spopadel s sovražnikom, čigar prva ladja je izgubljena. Lov se začne. ...

Zaploveno proti konvoju. Zopet detonacija! Kakšnih tucat svetilnih bomb so izstrelili rušilci, ki spremljajo konvoj, da bi se laže orientirali. Nato se začne divje streljanje. Naši brzi čolni se zaženejo v boj. Na vseh koncih in krajih poka. Mimo nas švirneta dve senci. Kakor lovec se naša ladja požene proti sovražnemu brodu, katerega obrisi so postali skoro otipljivi. Zda smo v ugodni napadalni poziciji. »Izstrelite torpede!« zapove poveljnik. Takoj nato sikne »jegulica« skozi cev, čez nekaj sekund slišimo detonacijo in ogromen oblak dima se dvigne proti nebu. »Zadel je!« Posadka kriči od veselja, kajti s tem zadetkom smo dosegli 50.000 ton potopljenega sovražnega ladjeva. Zadel bode se polagoma potapila. Rešilne čolne odvezujejo in jih spuščajo v morje. Na uho nam udarilo klic na pomoč sredi noči. »Pripravite potrebno, da sprejmete brodolomce!« se glasi kapitanaovo povelje. Napravimo ovinek in čakamo.

Kmalu priplavajo brodolomci do nas. Po- tegnemo jih na krov, odenemo s toplimi odejami, poživimo s požirkom ruma, postrežemo jim s cigaretami. Tako si kmalu opomorejo.

Mi pa nadaljujemo delo. Zopet pokajo svetilne bombe rušilcev, da je okoli nas svetlo kakor ob belem dnevu. Rušilec nas je odkril, naša pozicija napram njemu je za nas neugodna, zato se moramo skriti za umetno meglo. V sivem jutru se vrne-mo k našemu izhodišču. Imeli smo uspešno noč. Uničili smo dva sovražna rušilca in približno 45.000 britske tonaže. ...

Obisk v Southamptonu



Angleški min. predsednik Churchill je ravnjavno obiskal pristaniško mesto Southampton. V mornariški uniformi se je dal slikati v trenutku, ko je stisnil roko najmlajšemu pristaniškemu delavcu, fantu, ki je star komaj 16 let.

A NEKDOTA

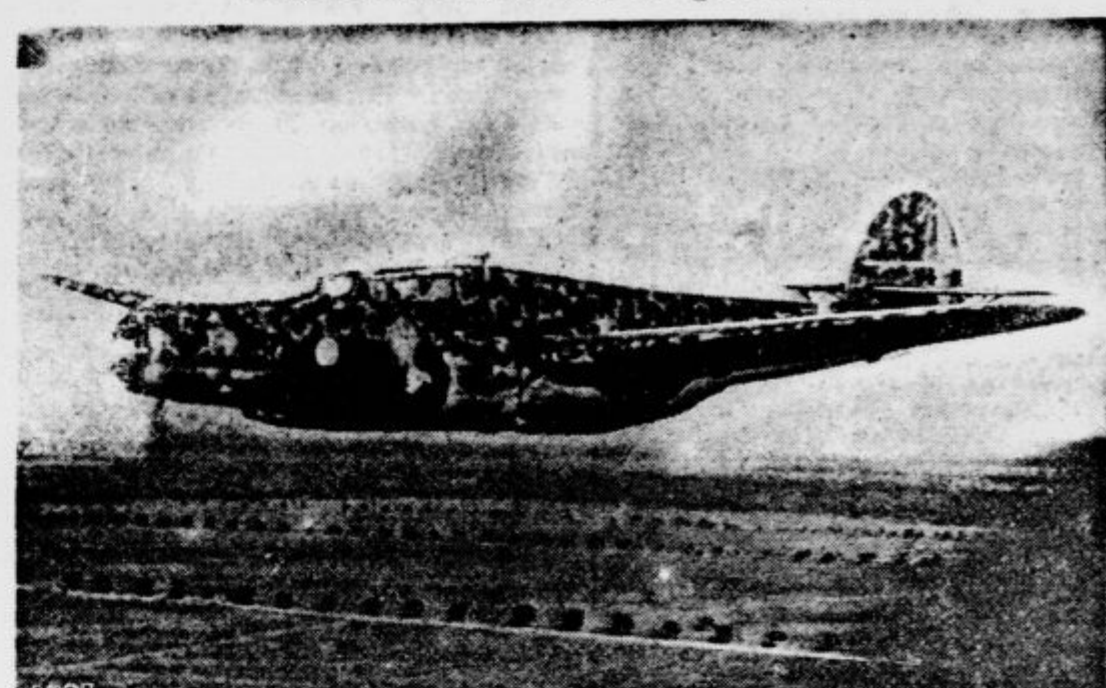
Zdravnik Rokytanski je imel šest sinov. Trije izmed njih so sledili očetu in so se posvetili zdravniškemu poklicu, ostali trije pa so šli k gledališču in so postali pevci. Kadar je nanesel pomenek na šestorico, je Rokytanski imel navado reči: »Imam šest sinov; trije od njih poslušajo tuljenje bolnikov, trije pa tulijo občinstvu z odra«.

VSAK DAN ENA



»Oprostite, nisem mogel pravočasno zavreti — to je namreč moj prvi tek na smučeh...«
(Guerin Meschino)

Maskirano letalo nad puščavo



Za letalake podvige na afriškem bojišču se Italijani poslužujejo posebnih aeroplanov, ki so tako pleskani, da jih ni mogoče razločiti na večje razdalje.

Bomba na plesišču

Kaznovana nepredvidnost v Londonu

Slabo vreme nad Londonom je v zadnjem času precej oviralo nemške letalce, da niso mogli napadati angleške prestolnice v takšnem obsegu kakor lani v jeseni. Zato so nekateri ljudje postali površni in manj opretni kakor bi bilo treba v vojnem času. Maščevanje ni izostalo. Eno zadnjih poročil vrhovnega poveljstva britske vojske govori o številu človeških žrtve, ki presega povprečne izgube. Kako je prišlo do tega? Napad, ki je zahteval toliko človeških živ-

ljenj, je zalotil na tisoče Londončanov izven zaklonišča. ...

Dramatičen primer malobrižnosti očituje katastrofa v nekem znanem londonskem nočnem klubu. Bomba je padla v sredino hiše, kjer so plesali in se je raztreščila na plesišču. Veseljaki so se v trenutku znašli pod razvalinami. Med žrtvami te noči je bilo tudi nekaj nočnih čuvajev in gasilcev, ki so šli na podstrežju.

Nevpisano priporočeno pismo

je rešilo troje človeških življenj

Neki poštni uradnik v Arrhusu na Jutlandu je pregledoval došlo pošto in prezrl, da je med pošilkami tudi priporočeno pismo, ki ga je treba najprej vpisati v seznam in šele nato dostaviti naslovniku. Naslovnik je bil v tem primeru dr. Jensen, znan zdravnik za živčne bolezni.

Poštni sel mu je odnesel pismo brez potrdila in zdravnik je pismo takoj odprl, ker se mu je zaradi pisave zdelo skrajno sumljivo. Zadel je žebelj na glavo: V pismu mu je sporočala njegova pacientka baronica E., da je vsa obupana, ker ji je mož pobegnil z drugo žensko. Tega udarca ne more prenesti in si bo z otrokoma, dvojčkom, vzela življenje. ...

Dr. Jensen je planil iz ordinacijske sobe na ulico, najel avto in se dal nemudoma odpeljati na dom grofice E., kjer je našel zaklenjena vrata. S šoferjevo pomočjo je vdrl v stanovanje in našel v spalnici grofco z otrokoma pripravljene na smrt. So-ba je smrdeča po plinu, kajti ta način si je bila grofica izbrala za potovanje na drugi svet. Zdravnik je takoj poslal mater in otroka v bolnišnico, kjer so spravili vse tri izven nevarnosti. Če bi bil poštni uradnik

počakal s priporočenim pismom zaradi vpisa do popoldneva, bi se bila drama odigrala do kraja in grofici ter njenim otrokom ne bi bilo več pomoči.

Bomba se ni razpočila



V nekem angleškem mestu odstranjujejo specialisti bombe, ki ni eksplodirala.

Zabe so zadržale vlak

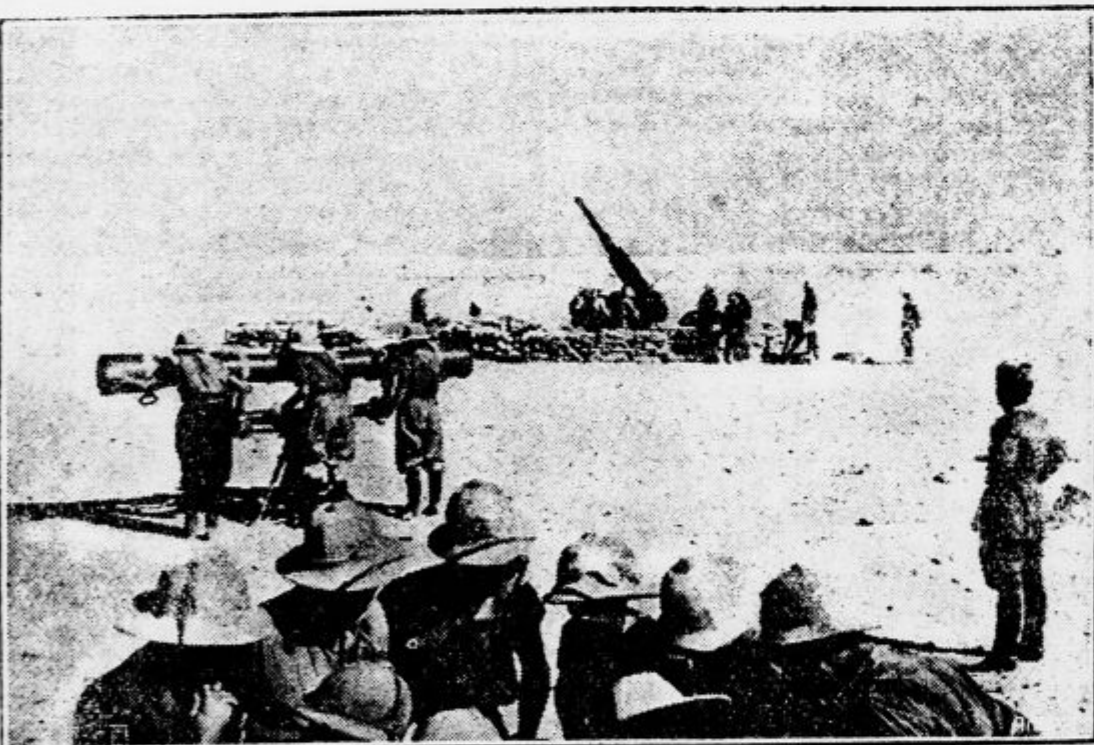
Blizu mesteca San José na Costarici je moral strojevodja pred kratkim ustaviti vlak, ker so mu zabe zabarikadirale progo. Zabe so prilezle na tračnice iz bližnje mlake ter so s svojimi sluzastimi telesi pokrile progo, da ni bilo mogoče voziti na-prej.

Zaklonišče v votlini



Kretnavci nekoga angleškega mesta blizu obale so si uredili zaklonišče pred bombnimi napadi v neki naravni podzemski votlini.

Topniški boj v Libiji



Italijansko topništvo na obrambni postojanki nekje v Libijski puščavi

H. Adams:

23

Daisy in Rosemary

Roman

Daisy je strmelana vanj kakor obnemela. Bill je imel prav, a razočaranje je bila vendarle, kajti za težkim lesenim opažem se je pokazala komaj pol metra globoka stenska omara. Na zadnji steni je imela lesene opornike, očitno namenjene, da bi nosili police, na katerih je bilo prostora za nič koliko reči. Toda police so bile izginile. Oporniki so se nadaljevali za opažem v razstojih po kakih trideset centimetrov vse do stropa sobe, kjer je bila stenska omara zaprta z desko. Nekaj trenutkov sta zrla mlada človeka drug drugemu v oči. Kaj bi pač ta stenska omara lahko vse povedala. Čeprav ni bila tisto, kar sta iskala za opažem! Njeno lesenje se je malone dotikalo hrastovih opornikov.

»Tu se pač ni mogel nihče skrivati« je tiho dejala Daisy, misleč na kraljevskega ubežnika. »Prostor je vse premajhen.«

»Hrastovi oporniki,« je zamrmral Bill, prišel za enega, kakor bi hotel preizkusiti njegovo trdnost, in jel, kakor po lestvici brez nadalnje besede, počasi plezati navzgor. Zdaj je izginila glava, za njo ramena, in Daisy je slišala, kako je butni v lesen strop. Razločila je nekakšno škripanje in prasketanje, nato ga ni bilo več videti.

»Pridi gor,« je razburjeno zaklical njegov glas. Prijela je za opornike, se vzpela za njim in obstala zraven njega v temnem prostoru, ki je bil to pot res pravo, komaj izsledljivo skrivališče.

Tam, kjer sta stala, je bil prostor kakor dva metra visok; vnanjo steno so tvorili škarniki, ki so ležali poševno navzdol in segali malone od okna kraljevske sobe. Slabotna svetloba je prihajala skozi sprotno prikrito odprtino za okopom.

Oči so se jima počasi privadile poltemu. Noben izmed njiju ni izpregovoril: misli so jima uha-jale daleč nazaj v minulost. Kdo neki je bil tisti, ki je zadnji prebival v tem prostoru? Ali je bilo res tu zavetje, ki je pomagalo kralju Karlu da se je rešil? S prahom pokrita mizica in preprst-leseni stol sta bila edina opravila. Na mizi je stala nekakšna kovinasta čaša. Z novim, čisto posebnim občutkom je Daisy zrla na Billa. On edini je bil pomislil na takšno možnost in dokazal, da je njegova domneva pravilna. In kdo ve koliko jih je bilo pred njim, ki so zaman iskali to skrivališče?

Nato se je mahoma zdramila v sedenost. Od daleč — tako se ji je zdelo — spodaj iz hiše je začula klicanje gospe Carterjeve.

»Rosemary! Rosemary!«

»Tetka Amy kliče,« je rekla. »Gotovo misli, da sem v svoji sobi.«

»Tedad se podvzaj in hitro pojdi dol — da, kaj sem še hotel reči: ne povej nikomur, kaj sva odkrila... vsaj zdaj še ne! Nekaj časa ohraniva tajnost zase.«

»Velja, Bill,« se je nasmehnila. »Saj je tvoja skrivnost... prepustim ti jo.«

»Ali so takšna dekletca sploh zmožna varovati skrivnost?« je vprašal.

»Jaz sem. Besedo ti dam, da ne omenim ničesar, dokler sam ne zineš.«

»Prav, zanesem se nate.«

»O, eva te, Rosemary! Čakala sem te že. Ela Verdonova je prišla, in m'li si, bila je tudi pri gospe Sagessovi v Lyonu. Čudno naključje, jeli? Gotovo si bosta imeli povedati nič koliko reči.«

Daisy je bila iz skrite podstrešne čumnate tadno stekla v svojo sobo, premenila oblako, ki je očitno kazala prašne sledove njenega razburli-vega odkritja, in stopila v dnevno sobo, ne da bi le količjak slutila, kaj jo čaka. Ves čas jo je težil strah, da pride nekoga dne razkrinkanje, toda zmerom je upala, da se mu bo mogla odtegniti z naglim begom.

Ime Ela Verdonova ji ni pomenilo ničesar. Koliko gojenk zavoda se je bilo omotalo, ne da bi bile nekdanje tovarišice zvedele njihovo ime. Nikoli ji pa ne bi bilo prišlo na misel, da bi ugnila bit jasnovidka in rešiteljica malega Dorieja gojenka šole v Lyonu.

In zdaj je mahoma stala pred njo.

»Ljuba Ela, to je moja nečakinja Rosemary Stewartova. Kar dražestno se mi zdi, da si bili obe v istem zavodu. Kako majhen je vendarle svet! Sta bili nemara tudi v istem razredu? Ne, to pač ne more biti, saj si dve ali tri leta starejša od Rosemaryje. A poznali sta se gotovo, in stavim, da sta skupaj nekatero ugađili.«

Daisyji se je kar vrtilo v glavi. Morda je bila Ela Verdonova že zapustila zavod, preden je Rosemary Stewartova stopila vanj, morda je bila tudi kot učenka višjega razreda pozabila mlajšo tovarišico — to je bilo mogoče. Toda nemogoče je bilo, da bi tole katera si bodi izmed gojenk v zadnjih 15 let pozabila Daisyjo, hčerko gospodinje in telovadnega učitelja, ki je bila z vsemi, tako z velikimi, kakor z malimi, v kar najboljšem razmerju. Ela Verdonova je poznala Daisyjine roditelje, kako jih ne bi, in je morala tudi vedeti, da to ne more biti Rosemary Stewartova.

Podali sta si roke, in njiju oči so se ujele. Zdaj se je Daisy spomnila: to je bila Ela Messinghamova. Vsaj leto dni, če ne dali, je morala biti z Rosemaryjo skupaj v zavodu. Toda kakor je bila Rosemary obče priljubljena, tako je spadala Ela v tisto skupino gojenk, ki jo najdeš v vsakem zavodu in ki je bolj ali manj povsod vzrok nemira in prepira.

Ela se ni bila zelo izpremenila. Na oko je bila še dokaj čedna, samo usta so bila videti nekam trda, in nezmerana raba pudra in ličila je dajala njenim živahnim očem bolj izživalen kakor lep izraz. Imela je nenavadno dolge prste, in njih ravnetno položeni nohti so človeka nehoti spominjali jastrebjih krempljev. Toda glas ji je zvenel čisto enak — kadar je sama hotela — zelo mehko in ljubeznivo.

»Mislim, da je prišla Rosemary za menoj,« je rekla s čudnim nasmehom. »Toda milo je srečati nekoga, ki je poznal gospo Sagessovo, čeprav je bila takšna popadljiva stara mačka.«

BELEŽKE

O jugoslovenski misli

Zabeležili smo že neresne očitke, ki jih je naparilo podeželsko glasilo slovenskega dela JRZ proti jugoslovenskim nacionalistom, katerim je očitalo nič več in nič manj kakor da so krivi pomanjkljive narodne vzgoje našega ljudstva. Mirno smo zavrnili »Domoljubove« čudne zaključke, njegove izlive proti jugoslovenski misli pa smo prešli, ker smo smatrali, da so nehoti ušli piscu izpod peresa.

Sedaj pa je te napade ponovili tudi »Slovenec«, torej glavno glasilo slovenske JRZ, in to na prvem mestu svojih političnih zapiskov. Gospodje v Kopitarjevi ulici so očividno čisto pozabili, da je bila ravno jugoslovenska misel tista skrivnostna gonilna sila, ki nas je privedla iz suženjstva v svobodo in do zedinjenja z našimi južnimi brati. Leta 1917 in 1918 nismo govorili svetu, da smo trije, temveč smo se zaklinjali pred vsemi, da smo vsi trije eno in da je jugoslovenska misel osnovna misel naše nove državne skupnosti. Tudi gospodje okoli »Domoljuba« niso govorili drugače, temveč so hoteli celo prednjačiti, o čemer se danes pričata »Jugoslovenska tiskarnica«, »Jugoslovenska knjigarna« itd.

Kokršne koli so danes naše notranje politične prilike, mi še vedno globoko verujemo da je jugoslovenska misel tista, ki lahko da našemu narodu največ odporne in obrambne moči, da bo kos vsem nevarnostim in preizkušnjam, ki nas morda še čakajo. To je tista jugoslovenska misel, ki uči k Sibi in Hrvata in Slovenca, da smo usodno povezani na življenje in smrt in da je poslednji košček naše zemlje, naj leži potem na katerikoli strani neba, nam vsem tako svet in drag, da bomo zanj brez premišljanja in obotavljanja postavili vse, tudi kri in življenje.

Srbski dnevnik v Sarajevu

V Sarajevu izhajata sedaj dva dnevnika, »Jugoslovenska pošta« in »Jugoslovenski list«. Prvi ima jugoslovensko nacionalistično orijentacijo, drugi pa zastopa politiko HSS. Oba lista sta tiskana v latinici. Sedaj poroča »Politika«, da je bil te dni v Sarajevu sestanek sveta tamošnjih srbskih društev. Zbralo se je okrog 80 delegatov, ki so zastopali 20 društev. Na sestanku so med drugim sklenili, naj izvede svet srbskih društev vse potrebne priprave, da bo čim prej začel izhajati v Sarajevu srbski, torej v cirilici tiskani dnevnik.

Velika javna dela

na Hrvatskem

Banska uprava v Zagrebu pripravlja izdajo banovinskih blaginjskih zapisov v višini 500 milijonov din ter razpis banovinskega notranjega posojila v višini 335 milijonov. Teh 835 milijonov misli porabiti banska oblast za kritje izrednih izdatkov in pa za velika investicijska dela, za katera so načrti že izdelani. Blaginjski zapisniki banske oblasti bodo zapadli v dobri od treh mesecev do treh let, enako kakor državnim. Zapiski se bodo glasili na donosila in bodo izdani v kosih od 5000 do 10 milijonov din. Oprošteni bodo državnih in samoupravnih davčnin ter bodo uživali pupilarno varnost. Služili bodo tudi lahko kot kavcije. Delniške družbe jih bodo lahko knjižile v svojih bilancah po nakupni ceni.

Po programu bo uporabljenih med drugim okoli 250 milijonov za cestna dela, 200 milijonov pa za melioracijska dela. Predvsem bodo pričeli z osuševanjem Jelavčevega polja, kjer bo pridobljenih 35.000 oravol rodne zemlje, nato pa še z melioracijo drugih predelov, zlasti v srezih Brčko in Derventa. Kakor računajo, bo po končani melioraciji teh zemljišč banovina Hrvatska sam pridelala toliko žita, da bo lahko krila vse svoje potrebe.

Na račun kreditov za cestna dela bo modernizirala banska oblast predvsem ceste Zagreb—Krapina—Slovenija, Zagreb—Velika Gorica—Sisak in Split—Omiš. Za zidanje novih osnovnih šol bo porabila banska oblast 10 milijonov, 50 milijonov za zidanje bolnic in drugih zdravstvenih ustanov, 30 milijonov pa za zidanje novih gimnazij v Zagrebu, Brodu Novi Gradski in v Senju. 40 milijonov bodo porabili za ustanove zagrebške medicinske fakultete, 50 milijonov bo stalo zidanje novih poslopij za bansko oblast, 75 milijonov pa bo potrošeni za elektrifikacijo itd.

Proračun vardarske banovine

V sredo se je začelo proračunsko zasedanje banskega sveta v Skopju. Banovinski proračun znaša za čas od 1. aprila do konca decembra t. l. 57,9 milijona dinarjev in je za 13 milijonov višji od sedanjega proračuna v istem obdobju. Od povprečja odpadajo trije milijoni na osnovno šolstvo. Načelnik tehničnega oddelka banske uprave je v svojem poročilu med drugim navedel, da sta država in banovina sam preko njegovega oddelka izvedli v Južni Srbiji od leta 1919 dalje za 1570 milijonov dinarjev javnih del.

Madžarski prometni minister v Nemčiji

Na vabilo nemškega prometnega ministra Dormmüllerja bo madžarski prosvetni minister Varga konec t. m. odpotoval v Nemčijo. Tam bo ostal nekaj dni in se bo udeležil v Berlinu svečanega odprtja madžarskega turističnega urada, potem pa bo obiskal še več nemških prometnih ustanov.

Göbbelsove napovedi

Poročali smo že na kratko o izjavi, ki jo je 8. t. m. podal nemški propagandni minister dr. Göbbels zelo ozkemu krogu inozemskih novinarjev o prihodnosti španjskih novinarjev v Nemčiji. Kakor posnemamo po poročilu berlinskega poročevalca švicarskega lista »Neue Zürcher Zeitung«, je dr. Göbbels glede sečanja vojne dejal med drugim:

»K sedanji fazi vojne je propagandni minister dejal, da se bliža popolna nemška zmaga. Svoje mnenje je utemeljil z argumenti iz doseženega političnega in vojaškega razvoja ter je zlasti opozoril na to, da ni doslej še noben narodnosocialistični voditelj v naprej povedal določenega termina za izvršitev kakšne naloge. To pa se je sedaj prvič zgodilo, ko je sam Hitler izjavil, da bo Anglija še v tem letu premagana. S tem je nemško državno vodstvo prevzelo napram narodu moralno obvezo, ki jo bo izpolnilo. Kar se je doslej zgodilo, je mogoče smatrati samo za predigro. Nemčija je spoznala nujnost, da mora An-

glojo pregnati iz Evrope, prav tako pa tudi nujnost, da jo na njenem otoku stre, preden bo mogoče mir. Doslej si niti štirje lepi dnevi niso zaporedoma sledili. Nekaj tednov lepega vremena pa bo prineslo povečanje letalske vojne.

Dr. Göbbels je nato govoril še o velikih zalozah municije in orožja ter pripomnil, da Nemčija ne zaseda drugih dežel zaradi osvajanja, temveč samo iz strateških potreb.

Italijanske napovedi o pomladi

Milanski list »Corriere della Sera« je objavil te dni uvodnik o bližajočih se dogodkih na prehodu iz zime v pomlad. List piše med drugim:

»Zima se bliža koncu. Učinke prehoda iz zimske v pomladansko sezono bo kmalu mogoče čutili tudi na bojiščih. Seveda ne smemo pretiravati medsebojne odvisnosti med vojaškimi dogodki in vremenskimi razmerami. Upoštevati moramo nadalje, da s sprememba letnega časa soročno velike razsežnosti vojne ne more povzročiti enakih učinkov. Toplota in jasno nebo bosta zelo koristna za ono vojaško se stran, ki bo hotela pridržati velike pobude ob Rokavskem prelivu in v Severnem morju. Istočasno pa bo mogoče na nekaterih bojiščih v Afriki čutili neugodnosti suše, a družod deževnega vremena.

Pomlad, ki se bliža, pa ne bo prinesla lepega vremena samo v barometričnem in termometričnem smislu, temveč tudi drugače. Mnoge stvari bodo dozorele in opaziti bo konkretne rezultate teh dozoritev. Ne le, da se bomo skušali maščevati na nekaterih važnih bojiščih temveč bomo naibž videli tudi popolne novosti, kajti Mussolini je opozoril, kakor znano na »štiri osnovne točke« Italijanski narod in njegov zaveznik s poimn zaupanjem pričakuje, da bo nastop pomladi dal znak za druge, odločilne pohode.

Bolgarski apel na opozicijo

Bolgarski vladni list »Večer« objavlja pod naslovom »Zdrav narodno čustvo« članek, naslovljen na bolgarsko opozicijo. Članek pravi med drugim:

»Sklep o pristopu Bolganje k trojnemu paktu ni plod kakšne lahkovernosti, niti kaprice, niti slučajnosti. Pristop je plod naše zunanje politike od leta 1919 do danes. Ta plod je zlek dolgo dozoreval. 1. marca je bil zrel in zato odtrgan. To so vedeli tudi naši in tuji politiki in zato koraka Bolganje niso sprejeli s presenečenjem. Naš narod je sprejel obnovitev prijateljstva z Nemčijo z olajšanjem in radostjo. To dokazuje način kako je bila prijateljska nemška vojska povsod po mestih in vaseh pozdravljena.

Usodni sklep je pačel. Kakšne so naše dolžnosti posledje? Predvsem je treba zastave nesoglasja v zunanji in notranji politiki — ako sploh takšna nesoglasja obstojajo — spraviti za drugačne čase. Najvišje je koristi države nam narekujejo sedaj absolutno edinstvo. Ves narod se mora čutili kot en človek, da bo mislil, preseljal in deloval kot en sam človek. Za cmahanjevanje ni več časa. V drugi vrsti pa imamo polno zaupanje v svojo lastno moč, mladost in pronicljivost našega vrhovnega voditelja in v sklepe naše vlade, ki so bili gotovo sprejeti po dolgem in zrelem razmišljanju v skladu s številnimi okoliščinami, katerih vsako ne moremo vedeti. Končno zaupamo v našega prijatelja in zaveznika.

SOKOL

Zbor načelnikov in načelnice v Beogradu

Prvotno za preteklo soboto in nedeljo določeni zbor-zupnih načelnikov in načelnice v Beogradu je odgojen na 22. in 23. t. m. V soboto, prvi dan zborovanja, bo najprej podal savezni načelnik br. Kovac podrobno poročilo vsem zastopnikom žup o delovanju načelnštva. Nato bodo sledili zanimivi referati. Najprej bo poročal br. Duško Jovanović o temi, kako naj se poživijo in poglobijo delo v telovadnicah. Za njim bo predaval br. dr. Pihler o »vzgoji vaditeljstva«, sledilo pa bo poročilo bratov Zica in Komaca o obsegu obrambne vzgoje v sokolstvu. Končno bo zaključilo niz referatov predavanje br. Kovaca o smereh sokolskega telesnovzgojnega dela.

Drugi dan, v nedeljo, 23. t. m. bodo župni načelniki in načelnice razpravljali o razporeditvi dela v letošnjem letu, ki stavlja zlasti na vaditeljsko izredno velike naloge zaradi vsesokolskega zleta, ki se povzru vsega prireja v izredno težavnih splošnih prilikah v državi in vsem svetu. Pretežni del nedeljskega soreda pa bo zavzela razprava o vsesokolskem zletu, kjer bodo morali vsi sodelovati z vsem svojim znanjem ravno zaradi tako kočljivih razmer, ki dajejo zletu vse drugačno obležje kakor vsem dosedanjim.

Mariborska sokolska župa je sklicala plenarno sejo, katere se je udeležilo 50 odbornikov in delegatov društev. Starosta brat dr. Goršek je poročal o splošnem stanju sokolstva v državi in v naši banovini, kakor se je ugotovilo na plenarni seji Saveza SKJ v Beogradu ter o sklepih glede proslave polnoletnosti Nj. Vel. kralja. Nato so podali posredni funkcionarji izborna poročila. Župa šteje 72 edinic (44 društev, 28 čet), od katerih bo treba 3 čete radi nedelavnosti likvidirati. Posebej je poročal tajnik br. inž. Degen o ustanovitvi župnega interneta, za katerega je bilo izdanih 29.000 din in dnevnega zavetišča za dijake, ki se vzgijo z vlakci v šolo. Načelnik br. Hočevar Ciril je poročal o bramborni vzgoji in o potrebi, da se v letošnjem letu prirejajo večji nastopi in izvede župni javni nastop 28. junija v Mariboru. O smernicah sokolsko-prosvetnega dela je poročal župni prosvetar br. Dojčinović, ki je opozoril na razstavo v Beogradu, za katero naj društva po navodilih čim prej pripravijo potrebni material. Po poročilih referatov za sokolsko Petrovo petletko o o delu za zadnje spomenico, referenta za čete, za sokolsko kreditno zadružno so zastopniki omejnih društev poročali o naravnih razmerah ob meji in v Prekmurju in o ukrepih, ki so potrebni za dvig državljanske zavesti ob naši severni meji. Lepo uspeli zbor je podal pregledno sliko o delu v mariborski župi; za preteklo poslovno leto bo izdano tiskano poročilo, župna skupščina pa bo v jeseni.

Sokol v Banatnem Karadjordjevu je sklenil, da bo priredil v vsej okolici telovadne akademije in je v ta namen dobri pripravil vse svoje oddelke. Izletov v sosedne kraje se udeležuje izredno veliko število društvenih pripadnikov.

V Veliki Kikindi prireja tamosnje sokolsko društvo skupne večerje svojemu članstvu. Te vrste prireditve, kjer se sestanejo bratje in sestre nekolikokrat na leto pri skupni mizi, imajo gotovo velik vpliv na vzajemno spoznavanje članstva. Ali ne bi kazalo poskusiti kaj takega tudi pri nas?

Osemdeseto leto obstoja Praškega Sokola, matičnega društva vsega sokolstva, se je pričelo 16. februarja, kajti leta 1862. na ta dan je bilo po 75 prisojnih članih ustanovljeno. Takrat sta bila izvoljena za starosta br. Jindřih Fügner, za podstarosta pa dr. Miroslav Týř, ki je postal tri mesece kasneje društveni načelnik.

Iz Škofje Loke

Šlovo zaslužnega šolnika in organizatorja, Službena potreba nam je vzela ravnatelja državne češke meščanske šole g. Karla Sovreta, ki je nastopil ta teden svoje novo službeno mesto v Celju. Ako je danes zavod tako lepo in krepko zasidran, ako uživa ugled in ceno v širokih plasteh naroda, a potem ima na tem priznanju nemalo zasluge prav g. Sovre. Vpravi te dni praznujemo petletnico Protituberkulozne li-ge, ki šteje preko 1200 članstva. G. Karel Sovre je bil njen predsednik vse od ustanovitve dalje. Danes deluje v Škofji Loki Protituberkulozni dispanser, imamo šolsko polikliniko, posvetovalnico za matere in tako rekoč vse veje Zdravstvenega doma. Zopet je bil odhajajoči med onimi, ki se je z vso silo zavzel, da lepi načrti niso tonili v pozabo. In zopet dobimo g. Sovreta vsega delavnega in podjetnega pri Jadranski straži, pri Sadjarski podružnici, pri RK in drugod, in slednjič vsega navdušenega pri Sokolu, kjer je z vso svojo rodbino prenekatkrat izprizil svoje sokolsko srce. Brat Sovre je bil vse od odhoda član uprave, organiziral je mladinski in socialni odsek, gospodarska izkustva je upevaljal kot član upravnega-gospodarskega odbora, mimo tega je nastopal prav pogosto kot predavatelj v prosvetnih tečajih. G. ravnatelju je prirečila Škofja Loka vrsto poslovnih večerov. Zlasti sta se odlikovala večera stanovskih tovarišev in oni v Sokolskem domu.

Iz Kamnika

ka—Železniško direkcijo v Ljubljani prosimo, da nam vrne večerni vlak, ki odhaja ob 21.20 iz Ljubljane, vsaj še ob sobotah, praznikih in dnevih pred prazniki. Ob tej priliki bi tudi prosili, naj se dela pri novem postajnem postopku toliko pospešijo, da bo poslopje služilo svojemu namenu vsaj do prihodnje zime.

ka—V St. Gotard na Tolmanji je premestena gđ. Meri Jurčeva, ki je bila nad deset let učiteljica v Kamniku. V službi je bila vestna in marljiva. Za to smo mnienja, da bi po desetletnem vsilnem službovanju zaslužila še malo boljše službeno mesto. Gđ. Meri Jurčeva bomo pogrešali v vsem našem javnem življenju, kjer se je v svojem prostem času pridno udeleževala. Prejšnja leta je bila duša telovadnice za vse ženske oddelke. Vse delo za nastope, akademije in slične prireditve je več let vodila sama. Sokolsko društvo se ji za vse njeno delo iskreno zahvaljuje in želi, da bi tudi na novem službenem mestu našla hvalno polje novega dela. Prav tako se ji pa tudi zahvaljuje vsa naša napredna in nacionalna javnost, ki jo bo ohranila v hvalnem spominu.

ka—Sestanek Meščanske korporacije, ki je bil najavljen kot informativni in strogo gospodarskega značaja, je bil iz neznanih razlogov odpovedan. Občinstvo na najrazličnejše načine komentira ta dogodek, posebno razborito so pa upravičenci.

ka—Občni zbor Lovskega društva je bil v nedeljo v Kamnu. Številni udeleženci so praznili sledili zanimivim poročilom funkcionarjev in deloma tudi prerasli v živahno debato. Srečelih je bilo več predlogov za zaščito koristne divjačine in pokončevanje diakeštih in pernatišč škodljivcev. — Pri volitvah je bil ponovno soglasno izvoljen za predsednika tukajšnji odvetnik g. dr. France Tramoš, v upravi pa so nekaj odbornikov zamenjali.

Iz Trbovelj

— Poravnajte našim! Vsi nemerniki občinskih zemljišč se privajajo, da poravnajo našim! Na leto 1941 najkasneje do 17. t. m. Inerentnosti naj se prijavijo radi novega nemerni občinskih zemljišč v občinski pisarni soba št. 11 do 18. t. m.

— Oktet Delavskega pevskega društva »Zvone« iz Zagorja priredi v nedeljo 16. t. m. ob 6. uri v dvorani Sokolskega doma pevski koncert pod vodstvom povodov g. Franca Ritterja. Na sporedu so narodne in umetne pesmi. Vsi prijatelji petja vlijudno vabljeni. (—)

Iz Ptujja

— Uradni dan Zbornice za TOI bo za Ptuj, okolico, Ormož, Ljutomer, Mursko Soboto in Dol. Lendavo v četrtek 20. t. m. v Narodnem domu.

— O posilvanju prehranjevalnega urada v občini Sv. Vid pri Ptujju je tajnik okoliškega trgovskega združenja iznesel na skupščini, da sta župan in tajnik občine Sv. Vid podpirala cdlobo, s katero sta izključila trgovca, ki je član prehranjevalnega odbora, od prodaje moke. Kritiziral je tudi, da izvršuje vse posle tega urada večina tajnik samovoljno, brez seji in sklepov prehranjevalnega odbora v tej občini ter omenil, da je ta ta kova žana trgovka v Sv. Vidu. S takim n-dopustnim postopanjem si oblasti nekateri ne morejo ohraniti potrebne avtoritete. Za kršilce uredb in prdp-ov se morajo uvesti kazenske sankcije.

— Razstava modernih umetnin v Ptujju. V nedeljo dopoldne je naše staroslavno mesto doživelo zanimiv kulturni dogodek. Odprli so razstavo slovenske moderne, na kateri je zastopanih 10 umetnikov iz Kluba neodvisnih trojica Gorše—Maleš—Kos in profesorji Jakob, Jirak in Mihelič. Ptučani so se v prav lepem številu udeležili otvoritve razstave. Tajnik Kluba slovenskih akademikov g. Krivec je pozdravil umetnike, zastopnike vojaških in civilnih oblasti in obiskovalce, kakor je predsednik Kluba g. Jeza kratko razložil pomen razstave in naglasil potrebne vezi med narodom in umetniki. Miha Maleš je v imenu trojice naglasil važnost razstave, kakor je predsednik Kluba neodvisnih g. Stane Kre-

gar govoril o slovenski moderni umetnosti. Po kratkem nagovoru je župan dr. Remec odprl razstavo z željo, da bi rodila poln uspeh. G. Stane Kregar je prevzel vodstvo po razstavi.

— Na razstavi moderne slovenske likovne umetnosti, ki je odprta v zornih dvoranah Narodnega doma od 9. do 23. t. m. dnevno od 9. do 18. ure so razstavljena dela Antona Kosa, Mihe Maleša, Franca Gorše, Staneta Kregarja, Maksima Sedeja, Nikolaja Omerze, Karla Putriha, Zdenka Kalina, Franca M. Heleča,

Karla Jiraka in Karla Jakoba. Klub slovenskih akademikov, ki je organiziral to razstavo, vabi vse ljubitelje likovne umetnosti, da si razstavo ogledajo. Posebej na opozorja, da bo v nedeljo 16. t. m. vodil obiskovalce po razstavi ter jim razlagal umetniške dela, prof. dr. Franc Sijanec iz Celja.

— Zvočni kino bo predvajal v soboto ob 20. in v nedeljo ob pol 16. pol 19. ter pol 21. uri italijansko muzikalno komedijo v filmu: »1000 lir mesečno«. Za dodatek filmski žurnal.

SPORT

V Planici in še drugod

bodo jutri in v nedeljo pomembne smučarske prireditve

Trojni smučarski spored za jutri in nedeljo je ostal neokrnjen; prireditelji vseh teh smučarskih tekem na treh straneh ob

istem času opozarjajo danes še enkrat na svoje prireditve, kakor sledi:

Pred praznikom smučarske mladine

Jutri in nedeljo bo v Planici tekmovala smučarska mladina v teku na 3, 5, 7 in 10 km — razdeljeno po starostnih kategorijah — v slalomu in v skokih na 25-metrski skakalnici.

Vsaokletne planiške mladinske tekme, ki jih prireja in organizira ljubljanska Ilirija, zberejo na smučiščih in smučarskih napravah okrog doma v Planici kopico drobiža na smučakih, ki tekmuje in nastopa na tekmah s tako vno in zagrizenostjo, kakor bi bili že čisto pravi, veliki smučarji.

Za letošnji mladinski praznik v Planici je obseg tekmovalstva in z njim vred seveda število tekmovalcev še znatno povečan: priključeno je prvenstvo srednjih šol, ki ga je vse naše sportno dijaštvo z največjim navdušenjem pozdravilo in se ga bo udeležilo v velikem številu.

Za mladinske smučarske tekme so številni prijatelji mladine in smučarstva poklonili celo vrsto po največ praktičnih daril, tako da bodo menda prav vsi mladi zmagovalci nagradjeni za svoje uspehe.

Krasno solčno vreme, ki ga imamo in nam ga tudi za nedeljo garantira na eni strani tradicija vseh velikih planiških prireditve, na drugi strani pa poslanstvo praznika na 40 mučencev, bo brezdvomno napotilo marsikoga, da si bo za cilj nedeljskega smučarskega izleta izbral Planico ter preživel nepozaben dan sredi razgrane smučarske mlačeži v spomladanskem planinskem solnezu.

Prvenstvo SZSZ v stafetah

Kdor misli, da bo v Planici manjkalo pravega sportnega užitka, češ: saj tekmujejo mladi naraščajoči, še neizkušeni in neizdelani, ta naj pa ne pozabi, da bo v nedeljo v Planici tudi tekmovalje stafet za prvenstvo SZSZ kjer bodo v mostvih svojih klubov nastopili vsi naši mednarodni tekmovalci, saj gre za sicer neoficelno lovoriko najboljšega smučarskega kluba v državi! Temu tekmovalju bo posebno zanimivost dalo dejstvo, da bodo vse stafete startale istočasno in bodo torej gledalci borbo za mesta mogli neposredno zasledovati i na progi i na predajah. Računati je z udeležbo več kot 10 moštev, saj jih bo sam prireditelj, Ilirija, postavil štiri ali celo pet!

O tekmovalju stafet nam je SZSZ z Jeseni poslala tudi oficielni razpis naslednje vsebine:

Slovenska zimsko sportna zveza razpisuje narodno prvenstvo na 4 x 10 km v stafetnem teku za 16. marca v Planici v

Železničar — gost v Ljubljani

V nedeljo bo Ljubljana opravila že resnejši trening kakor preteklo nedeljo

Za nastope v ožjem tekmovalju za državno prvenstvo v nogometu, ki se bo začelo v prvi polovici aprila, je našemu predstavniku SK Ljubljani treba mnogo treninga, ki ga misli največ dobiti v prijateljskih srečanjih z bližnjimi in daljnimi klubi.

Za karloško Viktorijo, ki je bila prvi partner v ta namen, prišlo je v nedeljo v Ljubljano mariborski železničarji. To moštvo sestavljajo večina mlajše moči, ki pa so že dovolj v formi, da bodo lahko Ljubljani nudile resen odpor. Še takrat, ko je bilo moštvo belo-zelenih in najboljših formi, se je moralo pošteno potruditi, če je hotelo zmagati nad to žilavo enajstorico. Posebno na ljubljanskih tleh so naši igralci doživeli že marsikatero razočaranje, saj so Mariborčani tako srečanja vselej jemali z najbolj resne strani.

To nedeljo ne pojde za točke, temveč samo za dober nogomet. Ljubljana bo nastopila v najmočnejši postavi, tako da bo-

do obiskovalci tekme lahko presodili, s kakšnimi nadami pojdemo v finale.

Tekma se začne ob 15.30 s predtekmom ob 14. — na igrišču Ljubljane.

Ljubljanska Svoboda v Trbovljah

Nedeljski gost SK Amaterja bo enajstorica delavskega sportnega kluba Svobode iz Ljubljane. Zanimivo je, da je moštvo sedanje Svobode sestavljeno skoraj izključno iz samih dijakov, kljub temu, da predstavlja delavsko sportno mladino Ljubljane. Moštvo je tehnično eno najboljših ljubljanskih enajstoric in bo po kratkem času, ko se mladi igralci fizično opomorejo, gotovo kos najboljšim klubom v Sloveniji. Glede na nedeljsko visoko zmago Amaterja nad Jadranom iz Ljubljane (Poročilo o tej tekmi objavljamo niže Op. ur.) in uspeh Svobode proti Ljubljani 0:0, se obeta lepa in zanimiva tekma. Tekma se bo pričela ob 15.45 na igrišču Amaterja.

ki se nikakor ni mogla razviti do prave živahnosti. Domačin igralcem se je poznalo, da so bili preko zime brez treninga. Njihova igra gotovo ni bila na visoki. Kombinatorno so bili slabi. Kljub temu pa so igrali požrtvovalno ter se jim je z nekoliko močnimi napadi posrečilo temeljito potresti nasprotnikova vrata. Nekateri goli so padali zaporedoma v kratkih presledkih. Za domačine so oddali gole Pfeifer, Kos, Kolbezen, Sajovic in Rus, za Jadran pa srednji napadalec in desna zveza. Obisk je bil zaradi deževja slab. Sodli je objektivno g. Puntar.

SK Mars. Opozarjam igralce, da bo v nedeljo ob 11. tekma za trening na igrišču Mladike Moštvo bo nastopilo kombinirano. Juniorji nastopijo ob 10. ravno tam. Imena igralcev so objavljena na oglasni deski. Prosim vsi in točno!

SK Svoboda (Ljubljana). Zaradi nedeljskih tekem bo danes ob 17.30 po treningu članski sestanek v garderobi. I. moštvo igra v nedeljo v Trbovljah in mora biti ob 13. na glavnem kolodvoru, juniorji pa ob 10. s Slavijo na igrišču Ljubljane. Naprosajo se vsi gđ. odborniki, da se drevi ob 19. udeležijo seje odbora v Unioni, brez posebnih vabil.

STK Moste. Drevi ob 20. pri Bajcu važen sestanek, ki naj se ga zaradi nedeljskih tekem udeležijo prav vsi igralci. Smučarski klub Ljubljana (damska sekcija). Izredno važen sestanek vseh članic bo drevi ob 18.30 v pisarni JZSS.

Z Glasbeno Matico v Beogradu

Lepi in tudi veseli doživljaji na pustno nedeljo

Malo čudno smo pogledali Matičarji, ko so nam povedali, da bomo z Verdijem »Requiemom« ravno na pustno nedeljo počastili Beograd. Dvomili smo v moralni in gnotni uspeh čudne sovpadlosti dneva in resnega koncerta. Merili smo pač Beograd z ljubljansko mero in smo se pri tem seveda pošteno urezali.

Pustna sobota zvečer. Ljubljana se pravi na vesela rajanja, mi pa zasedamo dva pulmana, ki nam bosta za veselo noč trda postelja. Potni maršal Lado nas je razporedil tako, da smo imeli v enem oddelku prijeten prostor kar štirje petdesetletniki, za družino nam je pa pridil mladenič, ki o njem še pesem poje: »Samo, moje srce žalostno bo še...« In kar dobro smo se vjeli. Zraven nas so hitro pogledali štirje mušketirji in sicer tako, da sta imela prvo polovico noči ves oddelek zase dva, druga dva pa drugo. Bedeča sta hodila polovico noči od oddelka do oddelka in drugim jemala prostore, da niso mogli ne sedeti in ne ležati, kaj šele spati. Pravijo, da je tako uredili tisti, ki ljudi na sodišču zagovarja. Ni ravno nemalna taka ureditev.

Komaj smo dobro premešali šk'as in pagata, popili čašico najboljši Medenove slivovke, plačali zube pri krtah, se malo umili in osvežili, že je hlapen prisopil hal v Beograd. Ob tri četrt na sedmo jutro na pustno nedeljo nas je pozdravil na kolodvoru direktor Polić in pa prežakušeni aranžir matičnih svetovnih pohodov ravnatelj Mahkota. Družba se je razdelila po hotelih in cerkvah, da se zunanje pripravi na generalno ob desetih. Malo krmeljavi smo se sešli v Kolarčevi za družbo in odpeli skušnjo, s katero je bil direktor Polić pač manj zadovoljen, kakor smo bili mi navdušeni nad beograjsko filharmonijo in našimi novimi solisti. »Deca, zdaj pa kositi in spat!« so odločili duhovno močni gospod predsednik in vsi smo lepo ubogali, tudi tisti, ki so šele ob petih popoldne dobili svoje sobe.

V hotelu Nabavljane zadruge sem smrčal junako prav do šestih. Z malim Franceljom iz šiške, ki sem ga moral z vso silo zbuditi, sva pospravila nekaj pustnih dobrot, ki mi jih je naložila moja ljubica četrtina, popila šilce klekovače in jo mahnila h koncertu. Droben deček je rosil, bilo je neprijetno, to tem bolj, ker sva opustila kranjsko navado in šla v Beograd brez — dečnika. Velika dvorana Kolarčeve zadružbine je bila ob napovedani uri do zadnjega kotička polna. Godi se čudež? Pustna nedelja — »Requiem« in polna dvorana? Gre to skupaj? In ksko je šlo vse lepo ganljivo, naravnost pobožno. Uspeh velikanski, navdušenje nepopolno, peli da smo kakor »bogovje«. Naj povem, da je bil zbor natrpan na majhnem odru v obliki gledališke sobe, kjer je vladala nepopisna vročina. In končno, saj nismo vsi več mladi in Završanov Janez, ki je čutil prihajati neko slabost, se je lepo vsedel in sedel dalje — pel, dokler ni prišel odmor. Kdor je junak, ostane vedno junak!

Po koncertu smo šlišili klice iz občinstva: »Skrijanje,« »Gor čez izarce,« pa smo jih preslišali, ker smo bili utrujeni. Dvorana, ki jo je napolnilo nad 1700 ljudi, se je tako polgoma praznila. Kakor se prazni kad po mali odprti. Nismo pa stišali ne vpitja ne prekrikanja in ne prepiranja, vsi so odhajali dostojanstveno in mirno, pravo nasprotje tega, kar opažamo pri ljubljanskih koncertih.

Begrajska filharmonija je svoje goste počastila v prostorih »Ratniškega doma« tako prirčno in gostoljubno, da ni moglo čisto povedati. Med banketom je pozdravil Ljubljancane minister n. r. g. Janič, odzdravil mu je predsednik Glasbene Matice g. dr. Vladimir Ravnikar. Prosvetni minister g. dr. Krek pa se je lepo zahvalil za reprezentativni nastop pred madžarskim prosvetnim ministrom dr. Homanom, ki je ocenil koncert z najlaskavejšimi besedami. Takaka kulturna stremiljena bodo našla vedno vso naklonjenost državne uprave.

Po oficelnem delu se je razvila prav prirčna in neprisljerna zabava. Ki je priklopala na vrhunce, ko se je vsedel za klavir g. Samo in »spustil« valček. Pa je le ta jutranja zarja za marsikoga prezgodaj prišla in ga spodila od dobre »smederevke«. Da je imel kljub temu vrhovni poveljnik nad policijsko uro dosti dela, pričra samo o dobro izkoristčenem času.

Ponedeljek popoldne je večina posvetila počitku. Med temi je bila tudi Anica od drugega soprana, ki je prišla prepozno, da bi dobila listek za kosilo. Je pa popolnoma samostojna in zato si ni dosti pomišljala. Šla je mimo oken, za katerimi je videla kakor v Ljubljani belo pogrjane mize. »Hotela, si je mislila in je zavila v obednico. Obsluga jo je tropa natakarejev. Eden ji je odvzemal plašč, drugi ravnal mizo, tretji držal jelovnik, četrti je stal zaradi pijske v ozadiju. Anica ne bere pisane cirilice, ne govori dosti »po naše« pa je vse lepo prepustila natakarku in ga obolastila, da ji pstreže po svoji najboljši navednosti. Kar so ji prinesli, je bilo odlično, pojedli vsega ni mogla; s pijsko je niso silili. Čudili so se ji, ker je prišla sama in ko je poklicala plačilnico in prišla v številko spremenjeni zajetek, jo je obšla kurja polt. »46 din«, je vzdihnila sama pri sebi. »Kje vendar sem?« In počasi je izvela denarnico, posegla v njo z velikim gibom in položila na mizo zadnji kovance za 50 din. Pobralla je vrnne štiri dinarje in stopala kakor omočena proti izhodu. Tam v veži ji je pa stopil ob stran vpluden kavaler in ji ponudil velik šopek modrih vijolic. Še pogledala ga ni, le ustne so zašepetale »Hvala«. Mislija je, da »spadajo« tudi vijolice h kosilu in zato jih je tako samo ob sebi umevno spravila. Na cesti pa je dvignila glavo in z začudenjem brala »Hotel Srbski Kralj«. Anica je torej kosila kakor njen šef, le da so bili njeni občutki ob zadnji dinarji čisto drugačni. Tudi samostojnost je včasih draga.

Popoldne skušnja v radiu. Glasovi nebeški, bodočnost meglena. Ven, ven, na sveži zrak, da se grlo pozdravi. In skupina je odšla na beograjsko pokopališče. Ogledali smo si najlepši beograjski spomenik »Braniocem Beograda«. Kogar pripelje pot v našo prestolnico in ima urico časa, naj ne zamudi prilike in sede na tramvaj 14 do končne postaje. Od 6.500 vojakov kosti hrani kostnica in govori najrazločnejše vsem, da smo to državo do-

bili s krvjo in jo utrdili s kostmi. Za red na pokopališču skrbi 500 delavcev in delavki in reči je treba, da je vrneno čisto. Tudi beograjske »žale« smo videli in jih primerjali z našimi. Sodbe ni treba povedati.

Po ogledu je bilo telo potrebno okrepiti in tisti izmed nas, ki ima v banki veliko besedo, je prevzel vodstvo. Odločil je, da nas tramvaj št. 14 potegne v Zemur in odloži v restavraciji »Pri sedmih granicah«, kjer da imajo najboljšo čevapčice. Mirak je že legal, ko smo se peljali čez zemunski most. Sava in Donava široko razliti ko morje in nad njima brezbrežno obzorje. Kar nas je bilo skromnih, smo v restavraciji naročili po pet čevapčičev, vodnik in njegova stalna spremljevalka pa sta jih na naše veliko začudenje pospravila kar 35, številka, ki imponira. Pa naj že bo kakor hoče, predpust je in dobra volja je z nami. Vračamo se po zemunski promenadi kar po sredi ceste. Z levega hodnika, kjer valovi nepregledna množica v eno smer, pa se vsuje na nas gromek: »Ho, ho, ho...« in dijaška zija jala bulijo v nas, da je veselje. Tam pa se utrne policaj in nas vjudno povabi na — hodnik, da ne motimo prometa. Pa ni to predpust, resnica je.

Se nastop v radiu za evropski prenos. Dobro smo se odrezali, le predolgo smo namerili. Odpadle so slovenske narodne na veliko jezo nas in vseh poslušalcev. Po koncertu zbor pred hoteli, čakanje na avtobuse od pol desetih do pol enajstih. Ko jih le ni, dirkamo na kolodvor peš, skličemo kopo takšjev skačemo na tramvaj in na našo največjo srečo je imel vlak 15 minut zamude, sicer bi ga bili vsi zamudili po krivdi avtobusov. Kdor je mogel, se je klenil po trdi klopi in zaspal, drugi pa so bedeli vse do Ljubljane. Bilo je lepo in prijetno.

Saharin je najpriljubljenjši tihotapsko blago

Kljub strogosti zakona so tihotapci pridno na delu

Cankova, 13. marca. Tihotapstvo je dobičkanosen, pa tudi zelo nevaren posel, ki je postal marmokomno že prava strast, katere se ne more odreči. V Prekmurju drzni tihotapci niso doma v obmejnih vaseh, ampak prav v sredi med obema srezoma. Poročali smo že, da je bilo iz Lipce ustrešljen pri tihotapskem poslu že 7 mlidnih fantov, kar pa drugih še ni izučilo. Še vedno se v tem okolišču strastno bavijo z nevarnim poslom.

Oni dni so imeli tihotapci iz srednje Prekmurja nenavadno smolo. V Pertoci so poklicali neki soboški avto in naložili nanj 150 kg saharina v petih zabojih. Naročili so soferju, naj jih s tovarom zapele v neko drugo vas, najbrž z namenom, da bi se pripeljali v Soboto čisto z druge strani, kar bi bilo manj sumljivo. V vasi pa so imeli smolo da se je avto pokvaril in ustavil pred hišo, v kateri je oddelček finančne kontrole. Vseh pet tihotapcev

je zbežalo, soferja pa so z avtomobilom pustili samega sredi vasi. Takoj je pristopil k njemu neki tamonjski obrtnik in odal soferju, da vozi najbrž tihotapsko blago, obenem ga je pa povabil, naj zapele avto kar na njegovo dvorišče, da ga ne dobiijo financirji v roke. Vseh pet zabojev sta nato moža skrla v drvarnico.

Ko je sofer popravil avto, jim je podjetni domačin izročil samo tri zaboje, dva pa si je pridržal češ da jih izroči samo proti plačilu 2000 din. Sofer je odpeljal in spotoma naložil tihotapce na avto ter jih izkrcal s tovorom neke v bližini meje obeh srezov. Tihotapci so potem zbrali 2000 din in »odkupili« oba zavoja, ki sta takisto romala v središče Prekmurja, da bi potem pri revnem ljudstvu nadomestila dragi in redni sladkor. Tihotapcem pa spravila v lep led dobiček. K sreči pa je posegla vmes oblast in vse udeležence tega saharinskega manipuliranja postavila pred zakon.

Vaje v zatemnitvi v zasavskih industrijskih revirjih

Trbovlje, 13. marca. V ponedeljek 17. t. m. bodi krajevni obrambni odbori v Trbovljah Hrastniku in Zagorju imeli zatemnitvene vaje za slučaj zračnih napadov. Vse prebivalstvo industrijskih občin se opozarja, da se na vaje resno pripravi ter se točno drži navodil.

Pričetek zatemnitve bo točno ob 20 uri ter traja nepretrgoma do 21. ure. Za začetek in kraj zatemnitvene vaje ne bo dan nikak poseben znak. Ob določenih uri mora prebivalstvo samo izvesti vse zatemnitvene mere, ki so predpisane. Posebno važnost je treba polagati na naslednje: 1. Vsa javna razsvetljava bo med vaje ukinjena. 2. Po cestah se ne sme voziti z nezasedenimi lučmi (velja za avtomobile, kolese, konjsko in drugo vprego). 3. Prepovedano je svetiti na prostem z električnimi ali drugimi svetilkami, kakor tudi kajenje in prižiganje cigaret itd. Na prostem se morajo pogasiti vsa ognjišča. 4. V delavnicah, obrtnih in obrtnih se dela mora vsrti nemoteno dalje. Pač pa morajo biti v stanovanjih, delavnicah in drugih prostorih zastirke vsa okna tako, da ne pade na prosto niti najmanjša svetloba. 5. Ne pozabite pogasiti luči po shrambah, kletih, strniščih, podstrešjih in dvoriščih. V delavskih kolonijah pogasite luči po hodnikih in kuhinjah ter se zadržite v stanovanjskih prostorih. Luči v stanovanjih naj se zastrejo z lepenko ali blagom da se s tem zmanjša svetloba in onemogoči uhajanje luči skozi špranje zagnjnih oken. 6. Posebno važnost naj polaga občinstvo na hišne veže, da iz teh ne uide pri odpiranju ovrat niti najmanjša svetloba. Na večna vrata je obesiti odcje, zastore in slično.

Hišni posestniki in stanovalci v vseh navedenih občinah se pozivajo v njih lastnem interesu, da pripravijo vse potrebne pripomočke za izvedbo popolne zatemnitve in to zanesljivo do nedelje 16. t. m. O izvršitvi teh del do določenega termina se bodo preprečili varnostni organi o priliki napovedane vaje. Proti onim, ki bi danih navodil ne izvajali, se bo brez vsakega obzira postopalo kazensko.

Pričakovati je, da bo prebivalstvo pri vajah pokazalo pravo razumevanje za zaščitne mere ter bo z discipliniranoostjo v lastnem interesu sodelovalo z našimi zaščitnimi organizacijami. Časi so resni ter moramo zlasti v industrijskih krajih biti dobro pripravljeni za vse primere. Nujno bi bile potrebne tudi druge zaščitne vaje pred napadi iz zraka, pri katerih bi morale sodelovati vse ustanove, ki so za to odredene, s celotnim prebivalstvom. Nič manj važno ni misliti z vso nujnostjo na čim hitrejšo izgraditve občinskih zaklonišč. Dela so se lanske leto začela pa so ostala nedokončana radi pomanjkanja kreditov. Kam se bodo v primeru letalskih napadov v Trbovljah zatekli občani, ki niso zaposleni pri industriji? Poedni okraji razsežne trboveljske občine so v tem pogledu popolnoma nezaščiteni.

Krojača Tomšiča je poglala v smrt jetika

Trbovlje, 10. marca. Pred dnevi smo poročali o tragični smrti krojača Tomšiča, ki se je obesil v trboveljskem orožniškem zaporu. Naka: d-na poizvedovanja so odkrila p a ve razlog, zakaj si je mladi mož vzel življenje. Po obveščanjih, ki so nam jih dale osebe, s katerimi je bil pokojnik v najemnih prijateljskih in sorodniških vezeh, Tomšič ni šel v smrt radi sumnjene o ka em kaznivem dejanju, temveč zgolj radi težke neozdravljive bolezni.

Tomšič je bil v krojaških krošh zelo priljubljen in cenjen kot izvrsten delavec. Pred dvema letoma pa se ga je lotila tu-

berkuloza. Iskal je leka zri zdravnikih, ki so mu dali prav malo upanja, da bi okrev. Vrnil se je domov ter se zdravil pri domačih zdravnikih. Mož pa je vidno hiral. Zavest, da mu je zavrtna bolezen izpokopala vse življenjske načrte, je na Tomšiča vplivala porazno. Vedel je, da bo moral dati slovo krojaškemu poklicu. Druge ni bilo izglelov, da bi dobil namčenja. Obetala se mu je brezposelnost. Sicer tako trezen in vest n f nt je priel izgubljati ravnotežje, p časi se ga je loteval obup. Tomšič je po starihših podočeval tudi občutljiv ponos. Mali očki so ga že hušo ranili.

V našem industrijskem kraju te razumljivo, da ima orožništvo mnogo dela z raznimi zasliševanjji. Zlasti zadnji čas jih je bilo mnogo kilcanih na postalo. Tudi Tomšič je imel tam opravka. Tragično naključje je hotelo, da je baš pri takim zasliševanju obupal nad samim seboj. Njegov brat nam je izjavil, da je razlozda vplivala tube-kuloza bila ed ni razlog za Viljemovo smrt ter so vs: druge vesti, ki so se razširile po dolini, ter smo jih deloma objavili v našem listu. Brez prave podlage. Toliko resnici na ljubo in Tomšičevi rodbini v zadoščenje, ki jo je smrt najboljšega sina silno potrla.

Janku Jovanu na grob

Koliko jih plaka za Teboj, tistih, ki si jih skril v najgloblji kotiček svojega plemenitega srca, onih, ki so kdaj potrkali na Tvoja vrata, a nikdar odšli praznih rok!

Ni Te rodila slovenska mati, da bi si nakupil posvetnih blagov in jih užival sam. Kolikor sta Ti jih bili naklonili delavnost in marljivost, vsi so šli samo skozi Tvoje roke, da bi v podvojeni izmeri dvigali kloneča srca in jim utrjevali vero v zmago življenja.

To vero si odklenil vsakemu, kogar so kdaj poljubile Tvoje smehljajoče oči. Zopet je zrasel v moža, komur si bil, potapljačemu se v brigah za obstanek, položil na ramo blago svojo roko. Roko, ki je znala samo božati in gladiti, nikoli žugati, še manj udariti, roko z vedno razklenjeno dlanjo, delečo dobroto, olajajočo solze...

In prav sedaj si moral oditi, ne da bi se poslovil, ko vpija zemlja prvi pomladni blagorov in ko samo čaka, da ji natrosi sonce v njene grudi žarkov plodonosnega vzdamljenja?!

Z neomajno vero v boljše življenje si nas zapustil in spločene vseh tegob, ki nas vse druge še priklepajo na čas in prostor, hipoma premeril pot Neskončnosti.

Za večno je zamrl Tvoj smehljaj, in z najbližjimi Tvojimi, ki si jim bil vse, obkokujejo prijetne Tvoje slovo tudi Tvoji številni prijatelji. Nikoli več jih ne bo vžigala Tvoja dobrodušna beseda, nkdar več razveseljevale Tvoje zasajane oči!

Odpojš se v večnem miru, duša zlata, in uživaj vsaj onkraj zaslužen plačilo, ki Ti ga svet ni mogel dati.

Joža Bekš.

Iz življenja na deželi

VRHNIKA. Na povabilo krajevne organizacije Legije bor ških borcev na Vrhniko se je zbralo v gostini pri Nacetu skor polnoštevilno članstvo te organizacije z namenom, da prisotni vse rednemu občnemu zboru. Predsednik tov. Velkavrh je pozdravil zastopnika gl. odbora podpredsednika tov. Marušiča, ki je po poročilih društvenih funkcionarjev obširno orisal delo Legije koroških borcev. Novi uravni odbor krajevne organizacije bo tudi v bodoče vršil svoje delo v t snem so'elovanju z glavnim odborom ter se kot doslej tudi v bodoče zavzemal za svoje članstvo v narodnem, moralnem in socialnem porjedlu.

ZELEZNIKI. Tudi pri nas imamo prehranjevalni urad, kar večina prebivalcev ne pridelati niti za domačo potrebo. S prav

malimi izjemami je primoran vsak kupovati kruh ali moko. Dobili smo krušne nakaznice, toda v preteklem mesecu nismo prejeli nič moke nanje. Pekli tudi nimajo dovolj kruha napredaj, ker jim je zmanjkalo moke. Dobilo se je zemlje in mlečno pecivo, toda kaj koristi gozdnemu delavcu zemlja ali mlečno pecivo, ko lahko v dveh dneh porabi svojo krušno karto. — Zelo se je v trgu razpaslo lgranje na karte za denar. Večkrat so se pri tem ž: sprli in stekli Strast lgranja je zšla tudi med mladino, ki v nekaterih gostilnah kvarta cele noči. V prvi vrsti je dolžnost staršev, da nadzirajo svoje otroke, pa tudi oblastva bi morala preprečiti, da bi mladina vsaj ponoči ne zapravljala denarja pri kvartah.

RAKA. Dne 1. marca je zapustil naše kraje priljubljeni orožniški narednik komandir stanice na Raki g. Jakov Kirigin. Bil je pri nas nekaj manj ko pet let. Vršil je težavno in odgovorno službo v splošno zadovoljnost. Bil je sin kršne Dalmacije. Kakor je vzbujal našo vinorodno Dolenjsko tako si je vedno želel zaradi lahlega zdravja iti zopet v svoje kraje v sončno Dalmacijo. Končno se mu je izpolnila vroča želja, da je odšel uživati milejši morsk zrak. Premeešen je za komandirja v Trsteno pri Dubrovniku. Želimo mu na novem službenem mestu kar najprijetnejše življenje.

DOLENJSKE TOPLICE. Dolenjske Toplice se že pripravljajo za letno sezono. Kopalnice je bilo sicer celo zimo odprto in so vse čase prihajali bolniki, da se zdravijo v termalni vodi, vendar je pravi čas kopanja le letni čas. Urejšajo se nove sobe, katerih v letni sezoni v obsežnem kopaliskem domu vedno primanjkuje, pleškajo stare sobe in prenavljajo razne malenkosti, ki so nujno potrebne popravila. Ko bo vreme dovolj ugodno, bodo pričeli tudi s preurejanjem kopalniškega trga, ki bo spremenjen v cvetlični park. Tako bo kopalški trg dobil res pravo kopalniško lice. Banska uprava skupno s cestnim odborom bi morala prispevati k napredku zdravilišča s tem, da bi se cesta vsaj v najbližnji okolici takovala s kockami, da bi bilo zdravilišče pristo neznoznega prahu, ki v suhem vremenu nadleguje kopalniške goste.

SLOV. KONJICE. Obveščamo članstvo Dravinske podružnice SPD v Slov Konjicah, da bo občni zbor v soboto 22. t. m. ob 20 uri v dvorani Narodnega doma

MEZIČA. V polni dvorani hotela Tof v Meziči se je vršil v nedeljo redni letni občni zbor podružnice NSZ. Zbor je vodil agili in poštivovani predsednik g. Miloš Mlakar, iz čigar izčrpnega poročila posnemamo, da je v preteklem poslovnem letu posvetila podružnica vso pažnjo prodvam uvedbi draginskih doklad za delavstvo. Po njeni zaslugi so bile draginske doklade tudi povečane. Podružnica je vtrila 10.000 din sokolskemu društvu za zgraditev Sokolskega doma v Meziči, v protiuslugo pa bo dobila v novem domu društvene prostore in gledališki oder na razpolago. Prizadevanja za ustanovitev lastnega konzuma so naletela na resne ovire. Poročila predsednika in ostalih obornikov so bila po daljši dobiti z navdušenjem sprejeta, nkar je bil izvoljen stari odbor. Po volitvah je v daljšem govoru g. Bogdan Pušenjak iz Celja podal smernice za celo narodnega delavstva v današnjih usodnih časih in opozoril članstvo na nalohe, pred katere je postavljeno narodno delavstvo na naši severni meji.

GUSTANJ. Te dni so se zbrali bivši borci k rednemu občnemu zboru krajevne organizacije Legije koroških borcev. Predsednik g. Janko Gačnik je ob otvoritvi pozdravil članstvo ter ga pozval, da izrazi vdanost svojemu vrhovnemu poveljniku Nj. Vel kralju Petru II. V svojem nadaljnjem govoru se je spominjal med letom umrlih tovaršev, pa tudi vseh onih, ki so dali svoja življenja v korist in boljše bodočnost svoje velike domovine. Nadalje je predsednik poročal o poslovanju krajevne organizacije, ki je bila v letošnji poslovni dobi z delom precej zaposlena. Poročila ostalih društvenih funkcionarjev so bila brez debate sprejeta. Na predlog tov. Kotlika je bil v celoti soglasno izvoljen stari odbor, ki bo kot doslej s sodelovanjem in pomočjo glavnega odbora delal na tem, da ne bo noben bivši koroški borec brez vsakdanjega kruha. Mora se namreč že enkrat nehati praksa, da ima tujec prednost pred domačinom. Koroški borci pa naprošajo tudi vso narodo zavedno javnost, da jih podpira ter jim pomaga, da bodo dosegli svoj cilj.

Postani in ostani član Vodnikov družbe!

MALI OGLASI CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak ogias in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo službo. Najmanjši znesek za enkratno objavo ogiasa Din 15.—. Dopolni in zenitve se računajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak ogias in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo ogiasa Din 20.—. Vsi ostali ogias se računajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak ogias in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo ogiasa Din 20.—

Kupim
VSARKOVSTNO
ZLATO
SREBRO PLATINO
BRIJANTE
ANARODNE SRIJNE REZNE
NISERE LITD STANIKINE
NAKITE TER USTNINE
PO NAVJISIH CENAM
STARA TRGIŠKA
JOS EBERLE
LJUBLJANA, TYRŠEVA 2
HOTEL SLOH

Les
Ia hrastove dge
potrebujem za takojšnjo izdelavo. Dobava v svežem stanju. Ponudbe pod »Hraste« na ogiasni odd. Jutra. 5539 15

Kupim
Objektiv Elmar
9 cm, za Leico, kupim. Foto Pogačnik. Alešev d. 3. 5540 7

Ekshaustor
rabljen, za prostornino 18 kub. m kupimo. — Ponudbe za Dolinar & Richter, Ljubljana. 124 7

Vreče
večje, od muke, sladkorja, liti kupim. Ponudbe Fr. Kham, Ponudbe trg 8. 5545 7

Prodaj
Poceni prodaj
dva frige, za dan ko točeta, kompletna, in stekleno špan ko steno ali oddam v našem frizerski salon, ki ima apar. za trajno ondulacijo. Ponudbe na ogiasni odd. Jutra pod »Takoj! 17«.

Soba odda
Oporemljeno sobo
z dvema posteljnima in točko vodo, oddam Sv. Petra napil 43, buffet. 5536 23

Pridelki
Čebulo
zdravo, kupujem večje množice do 25. marca. Slamič, Ljubljana. 5531 33

Posest
Posestvo
v Omoču narodaj. — Vornati Maribor, Tomšičev drevorec 8 pristlčno. 3537 20

REALITETA
posestna posredovalnica
v Ljubljani je samo
v PRESERNOV ULICI 54
Nasproti glavne pošte
Telefon 44-20

Hiša
enostanovanjska, s tremi sobami in pritlikami, pokietena, pred vrta, zgrajena, s cca 200 kv. m vrta tik državne ceste pri Brežicah, na prodaj za ceno 60.000 din. — Vprašati na naslov: Anton Vidovič, Sv. Peter v Sav. dolini. 5083 20

Pouk
Prihodnji
priprojevalni tečaj
za vsa dunska občinla se bo vršil od 10. marca do 31. marca 1941. — Vsa sodelstva določenih občin na oblastveno dovolje in krajini. 5534 10

Službo dobi
Slugo
vrtarja, samskega, vojašine prostega, sprej. naslov v vseh posl. Jutra. 5543 1

Brezposelnega
tesarja
»brezposelnega« za nekaj dni. Oglasi naj se pri Brežicah, Režijanska ul. št. 3 (Kolezijska). 5532 1

Odeje
iz vate in puha, stare in nove, prevzamem v vrhovnostno delo. Hribar Marjtin trg 2-III. 5544 20

Trgovsko
pomočnico
napirne stroke sprejem. Ponudbe pod »Trgovsko« pomočnico na inseratni biro Hinko Sax v Mariboru. 5534 1

Brivskega
pomočnika
sprejem. takoj v stalno službo. Salom Sino. lej, St. Javornik. 5533 1

Soba odda
Prazno sobo
svetlo in zračno, s separiranim vhodom, iscem Ponudbe na ogiasni odd. Jutra pod »Stalno! 5535 23a

Pridelki
Čebulo
zdravo, kupujem večje množice do 25. marca. Slamič, Ljubljana. 5531 33

Posest
Posestvo
v Omoču narodaj. — Vornati Maribor, Tomšičev drevorec 8 pristlčno. 3537 20

Brivskega
pomočnika
sprejme takoj frizerski salon Korun Ivan, Sv. Petra 19. 5550 1

Obratovodjov
za premogovnik
v Sloveniji isčemo. Pogoj: rudarska šola in več let prakse v rudniku ter sposobnost vršiti tudi nekaj komercialnega dela. Navedi imena, lokalno Ljubljano, kje takoj. Ponudbe z osebnimi podatki, na vedbo oosedanjega slu. Zbovanja in zahtevki na ogiasni odd. Jutra pod »Vsestranski! 5555 1

Začasen dober za
služek za rudarskega inženjerja
ali v rudarsko zelo izkuznega človeka, ako krtnuje 1 mesec ali ne kaj več časa. Na razglašeno delo (tehnično in komercialno stran) v malem rudniku, izhodišče Ljubljana. Porudbe z osebnimi podatki in navedbo zahtevkov na ogiasni odd. Jutra pod »Takoj! 5554 1

Natakarico
pridno, dobro servirko, mlajšo moč, ki obvlada nemščino, sprejem. ta. kol. Naslov v vseh posl. Jutra. 5559 1

Postrežnico
za enkrat na teden
sprejem. Salaj, Gajeva ul. 8, visoko pritl. levo. 5568 1

Portirja
dnevneja, z znanjem nemščine, isče hotel v Celju, kbiho je tudi vpokojenev in vojašine prost. Cenj. ponudbe na St. Sentjurc, Vrvarška ul. št. 1, Celje. 5565 1

Službe išče
Gospodična
z malo našuro in trgovsko šolo zmožna steno-grafije in strojeplja ter vseh pisarniških del. isče službo v pisarni ali blaginji. Nastopi lahko takoj. Ponudbe na ogiasni odd. Jutra pod »Poštena in vestna! 5543 2

Maribor
Pisem, dvigni samo v podružnici Jutra v Celju. 5563 24

Razno
Od Vas je
visno, da imate obleko vedno kot novo zato jo pustite redno čemčino čistiti ali barvati v tovar